პროლეტარელებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

СССР — Союз Советских Социалистических Республик

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

№ 169 (20510) — კვირა, 23 ივლისი, 1989 წელი. — ფასი 4 კაპ.

საქართველოს კომპარტიის აფხაზეთის საოლქო კომიტეტის პლენუმი

გუშინ სოხუმში გაიმართა საქართველოს კომპარტიის აფხაზეთის საოლქო კომიტეტის პლენუმი, რომელმაც მიიღო მიმართვა პარტიის პირველადი ორგანიზაციებისადმი, კომუნისტებისადმი, აფხაზეთის ასსრ ყველა მშრომელისადმი. მასში ნათქვამია, რომ ქართველ და აფხაზ ხალხებს მუდამ ახასიათებდათ ჩვეული კეთილმოსურნეობა, ურთიერთპატივისცემა, ურთიერთდახმარება, საუკუნეების მანძილზე მათ შუდამ მკონდათ ძმური, ნათესაური კავშირი. და არ შეიძლება ეს ღირებულებანი მსხვერპლად შეეწიროთ ამბიციებს, უგულებელყოთ ორი ხალხის ეროვნული ინტერესები.

პლენუმის მონაწილეებმა თითოეულ კომუნისტს — ვეტერანით დაწყებული და პარტიის ახალგაზრდა წევრით დამთავრებული — მოუწოდეს სრულად გაიცნობიერონ ზნეობრივი პასუხისმგებლობა ავტონომიურ რესპუბლიკაში საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ვითარების ნორმალიზაციისა და გაჯანსაღებისათვის. პარტიულმა ორგანიზაციებმა და პარტიულმა კომიტეტებმა, ყველა კომუნისტმა მშრომელებთან მჭიდრო კონტაქტით უნდა გაანახონ ადამიანებთან მუშაობის არასტანდარტული მეთოდები, ჩამოიყალიბონ საქმიანობის სტილი, რომელიც ყველაზე მეტად შეესაბამება დღევანდელ მომენტს. პარტიული ორგანიზაციების ხელი ვალია პრინციპულად შეიფასონ ამათი მოქმედება, ვინც ხელს უწყობს ეროვნებათშორისი შუღლის გაღვივებას.

მიმართვაში გამოთქმულია რწმენა, რომ თავიანთი პარტიული და მოქალაქეობრივი მოვალეობის ერთგულად კომუნისტები, ეროვნების ყველა მშრომელი [illegible] ძალ-ღონეს [illegible] ურთიერთანგებლად, მტკიცე მშვიდობასა და ხიმშვიდეს დამკვიდრებენ ამ ულამაზეს მიწა-წყალზე.

პლენუმმა განიხილა საორგანიზაციო საკითხები.

პლენუმმა გაანთავისუფლა ამბანაგები ზ. ა. წულაძე პარტიის საოლქო კომიტეტის მეორე მდივნის მოვალეობისაგან, ს. რ. ტარკილი — მდივნის მოვალეობისაგან და გამოიყვანა ახალი საოლქო კომიტეტის ბიუროს შემადგენლობიდან. პლენუმმა მოვალეობისაგან გაანთავისუფლა პარტიის საოლქო კომიტეტის ბიუროს წევრები ამბანაგები ვ. ო. კობახია, ო. გ. ზუსტოია, ვ. ზ. ცუგბა და ზ. დ. ერქვანია.

პარტიის აფხაზეთის საოლქო კომიტეტის მეორე მდივნად და ბიუროს წევრად არჩეულია ამბანაგი ლ. ი. ხიბურნაია, რომელიც საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის აპარატში მუშაობდა; მდივნად და ბიუროს წევრად პლენუმმა აირჩია ვ. ჯ. ავიძბა.

პარტიის საოლქო კომიტეტის ბიუროს წევრებად არჩეული არიან საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანი და ბიუროს წევრი, აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე გ. ა. ანჩაბაძე, აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე ამბანაგი ვ. ტ. მაკანია.

პლენუმზე სიტყვა წარმოთქვა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველმა მდივანმა გ. გ. გუმბარიძემ.

ალოობა-89

კარალეთის სამკალ-სათიბებში

სოფლის მეურნეობის მუშაკისათვის ახლა ყველაზე ცხარე დღეებია, ერთი მხრივ, საქმე თავისას ითხოვს, მზე კი პირდაპირ მტრად გადაექცა მხვნელ-მთესველს, მაგრამ რა გაეწყობა — პურეულის აღებას არ ეღალატება, საკმარისია ცოტა დაგვიანდეს და თავთავიდან მარცვალი ჩამოცვივა და ბზეღა დაგვრჩება.

სამწუხაროდ, ზოგან აღარც ბზე შემოგვრჩა. გვალვამ, განსაკუთრებით კახეთის რაიონებში, ერთიანად გადაწვა და გადაბუგა ჯეჯილი.

სიცხემ არც ქართლის რაიონებს დააყარა ხეირი, მაგრამ აქ სარწყავში მაინც შეინარჩუნეს მარცვლოვანი კულტურები, ახლა სწრაფი ტემპით მიმდინარეობს მოსავლის აღება და ბეღელში დაბინავება.

ამ მხრივ გორის რაიონში სახელი გაითქვეს კარალეთის მეხილეობის საბჭოთა მეურნეობის მხვნელ-მთესველებმა. მათ 10 ივნისს დაიწყეს ქერის აღება, რაც უკვე დაამთავრეს და ყოველდღიურად ჰექტარზე საშუალოდ 30 ცენტნერ ქერს ღებულობენ.

12 ივლისიდან კი შუაკითი მექანიზატორები გივი ყველაშვილი, გიორგი ბაზანდარაშვილი და სხვები თავიანთი „ხომალდებით“ ხორბლის აღებას შეესივნენ და სულაც არ ეშუბებიან თაკარა მზეს. ყოველდღიურად 7-8 ჰექტარზე იღებენ პურეულს. ჰექტარზე ისინი საშუალოდ 20-22 ცენტნერ ხორბალს ღებულობენ.

საერთოდ კარალეთელი მემინდვრეები ურწყავ ნაკვეთებში საგეგმო 20 ცენტნერის ნაცვლად 25 ცენტნერ ხორბალს ღებულობენ, სარწყავ ჰექტარზე საშუალოდ 40-45 ცენტნერს ვარაუდობენ, გეგმა კი 30 ცენტნერს ითვალისწინებს. მთლიანად მეურნეობაში გეგმის თანახმად 519 ტონა პურეული უნდა მიიღონ, მაგრამ ჯანგაუტეხელ კარალეთელებს 600 ტონის იმედი აქვთ.

საერთოდ რაიონში წლეულს 11 ათასის ნაცვლად 12 ათასი ტონის მიღებას ვარაუდობენ, მიუხედავად იმისა, რომ ურწყავში 800 ჰექტარამდე ნათესი გადაბუგა მზემ.

ცხადია, ამ გარემოებათა გამო კიდევ უფრო გაიზარდა რაიონის მინდვრის მშრომელთა პასუხისმგებლობა მოსავლის შემჭიდროებულ ვადებში და უდანაკარგოდ აღებისათვის. რაიონში შედგენილია მოსავლის აღების გეგმა-გრაფიკი — „ალოობა-89“, კომბაინებზე კი მომაგრებული არიან გამოცდილი მექანიზატორები, რომლებსაც მოძრავი სარემონტო სახელოსნო ემსახურებათ. მოსავლის აღებას ზედამხედველობასა და დახმარებას უწევს სადღეღამისო მორიგეობის შტაბი. მექანიზატორებს დაუნიშნეს უფასო ჭამა-სმა, სისტემატურად მიაქვთ ახალი ეურნალ-გაზეთებიც.

ერთი სიტყვით, რაიონში ყველა პირობაა შექმნილი საიმისოდ, რომ არ შენელდეს პურეულის მოსავლის აღების ტემპი.

არანაკლებ ცხარე დღეები აქვთ კარალეთელ საკვებმომპოვებლებს. ხუმრობა როდია, წლეულს, აქ პირუტყვისათვის მაძღრისად გამოზამთრების პირობები უნდა შექმნან, მაგრამ ჯერჯერობით საგეგმო 420 ტონა სენაჟის ნაცვლად ჩადებულია მხოლოდ 120 ტონა. უხეში საკვები კი 180 ტონი უნდა დაამზადონ და ამჟამად დამზადებულია მხოლოდ 80 ტონა. ეტყობა გვალვამ სათიბშიც შეაღწია.

როგორც ეს ციფრები მოწმობს, კარალეთელ საკვებმომპოვებლებს დიდი გარჯა დასჭირდებათ იმისათვის, რომ მზად შეხვდნენ ზამთარს.

აი, მოკლედ რაც შეიძლებოდა გვეთქვა (17 ივლისის მდგომარეობით) გორის რაიონის კარალეთის მეხილეობის საბჭოთა მეურნეობის მხვნელ-მთესველთა და საკვებმომპოვებელთა გარჯილობის თაობაზე. იმედია, კარალეთელები სამაგალითოდ იშრომებენ სამკალ-სათიბში და ყველაფერს იღონებენ წლევანდელი წლის დავალებათა განაღდებისათვის.

როლანდ ბასილაშვილი.

სურათებზე: გორის რაიონის კარალეთის მეხილეობის საბჭოთა მეურნეობის მოწინავე მექანიზატორები — გივი ყველაშვილი და გიორგი ბაზანდარაშვილი სამკალ-სათიბში; უხეში საკვების დაბვინება კარალეთში.

თედო ნიკოლაიშვილის („კომუნისტის“) ფოტო.

ᲗᲐᲕᲘ ᲓᲐᲕᲐᲚᲬᲘᲝᲗ ᲙᲠᲘᲖᲘᲡᲡ, ᲐᲦᲕᲐᲓᲒᲘᲜᲝᲗ ᲜᲓᲝᲒᲐ

სოხუმში გაიმართა აფხაზეთში ვითარების სტაბილიზაციის კომისიის მორიგი, მეთერთმეტე სხდომა. სხდომას უძღვებოდა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი გ. გუმბარიძე.

ინფორმაციით გამოვიდა ავტონომიური რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა მინისტრი მ. ჩულკოვი, რომელმაც თქვა, რომ ვითარება აფხაზეთში თანდათან გვარდება. შინაგან საქმეთა ორგანოები გაგრძელებენ მოსახლეობისათვის იარაღის ჩამორთმევას — განვლილი ორი ღამის მანძილზე ჩამორთმეულია 70 ერთეული ცეცხლსასროლი, მათ შორის, „ავტომატური იარაღი. ქცევის განსაკუთრებული რეჟიმის დარღვევისათვის დაკავებულია 69 კაცი.

ამასთანავე აღინიშნა, რომ ჯერ კიდევ მრავალი პირი იმალება, არ ემორჩილება განსაკუთრებულ რეჟიმს, სოციალისტურ კანონებს, მოქალაქეთა მიმართვებსა და მოწოდებებს შეწყვიტონ დაძაბულობის ესკალაცია, რაც რეალურ საფრთხეს უქმნის ადამიანთა სიცოცხლეს. ამას მოწმობს ის აღმაფოთებელი ფაქტი, რომ 21 ივლისს დაახლოებით 19 საათზე ოჩამჩირის რაიონის სოფელ ოტაფის მიდამოებში ჯერჯერობით უცნობმა პირებმა ტყვია დაუშინეს შინაგანი ჯარების სამხედრო მოსამსახურეებს, რის შედეგადაც დაიღუპნენ ოფიცერი ნოვიკოვი და კერსანტი აკოფოვი.

როგორც საქართველოს სსრ ჯანდაცვის მინისტრმა ი. მენაფარიშვილმა და აფხაზეთის ასსრ ჯანდაცვის მინისტრმა ა. აქშბამ განაცხადეს, ავტონომიური რესპუბლიკის სამკურნალო დაწესებულებებში საჭირო დახმარებას უწევენ ჰოსპიტალიზებულ მოქალაქეებს, რომელთაგან ოთხი ჯერჯერობით ძმიმე მდგომარეობაშია.

პარტიის სოხუმის საქალაქო კომიტეტის პირველმა მდივანმა ზ. ერქვანიამ სხდომას მოახსენა, თუ რა ღონისძიებანი ხორციელდება საწარმოებისა და ორგანიზაციების, საქალაქო და სამგზავრო ავტოტრანსპორტის, საზოგადოებრივი კვების ობიექტების მუშაობის ნორმალიზაციისათვის. ავტონომიური რესპუბლიკის დედაქალაქის 29 სამრეწველო საწარმოდან 16 უკვე მუშაობს. ქალაქის პარტიული და საბჭოთა ორგანოები ფართო ახსნა-განმარტებითს მუშაობას ეწევიან სხვა საწარმოებში.

როგორც კომისიის წევრებს აცნობეს სსრ კავშირის რკინიგზათა მინისტრის მოადგილემ ა. ნიკიფოროვმა და ამიერკავკასიის რკინიგზის უფროსმა ვ. ბლაეიევსკიმ, რკინიგზის ტრანსპორტზე კვლავ დაძაბული სიტუაციაა. აქ დგაროვდა სამრეწველო და სასურსათო საქონლით დატვირთული უამრავი ვაგონი. რესპუბლიკის პარტიული, საბჭოთა და სამართალდამცავი ორგანოები იღებენ ზომებს სოხუმის სალოკომოტივო დეპოს მუშაკთა გაფიცვის შესაწყვეტად, მაგრამ ჯერჯერობით მაინც-დამაინც დიდი წარმატებისათვის ვერ მიუღწევიათ. საჭიროა, ყველა თანამდებობის პირმა და საზოგადოებრივმა ორგანიზაციამ მეტი აქტიურობა გამოიჩინონ კონფლიქტის მოსაწესრიგებლად.

აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ ს. საკიანმა და მოადგილემ ზ. მაკაიამ კომისიის წევრებს აცნობეს, თუ რა ღონისძიებანი ხორციელდება სასურსათო პროდუქტებით მოსახლეობის უზრუნველყოფაში შეფერხებათა თავიდან ასაცილებლად. მოგვარდა მუშაობის რიტმი სოხუმის აეროპორტში. ყოველდღიურად განრიგის მიხედვით სრულდება 36 რეისი. უკანასკნელი სამი დღის მანძილზე ავტონომიური რესპუბლიკის დედაქალაქიდან გაფრინდა 2.200-ზე მეტი მგზავრი, ძირითადად მოსკოვში, ლენინგრადში, სვერდლოვსკსა და ქვეყნის სხვა ქალაქებში.

სხდომაზე ინფორმაციით გამოვიდნენ აგრეთვე აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე გ. ცუგბა და სოხუმის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე დ. გუბაზი.

დღეს, თქვა კომისიის სხდომის შედეგების შეჯამებისას გ. გუმბარიძემ, ჩვენი უპირველესი გადაუდებელი ამოცანაა, რაც შეიძლება მალე დავაღწიოთ თავი კრიზისს, დავძლიოთ დაბნეულობა და უთავბოლობა, აღვკვეთოთ შიმშილმოთქმა, აღვუდგინოთ ადამიანებს ნდობა პარტიული და სახელმწიფო ორგანოებისა და ერთმანეთისადმი. ამაზე მნიშვნელოვანი ამოცანა დღეს ჩვენ არა გვაქვს. ამისათვის აუცილებელია უმოკლეს ვადაში გამოვაპარაოთ უკლებლივ ყველა, ვისაც ბრალი მიუძღვის ძმათამკვლელ შეტაკებებში, და დავასაჯოთ ისინი საბჭოთა კანონების მთელი სიმკაცრით. არავის არ უნდა ისცდეს და ვერავინ ვერც აიცილებს თავიდან პასუხისმგებლობას. ეს უნდა იცოდეს ყველამ. წუთითაც არ უნდა შეეწყვიტოთ მათთან გულწრფელი საუბარი, პრინციპული და საქმიანი დიალოგი, საჭიროა წარემართოთ მათი ძალები გონივრული, ყოველმხრივ აწონ-დაწონილი მოქმედებისათვის. დასახულია ვითარების ნორმალიზაციის ოპერატიული ღონისძიებანი.

როგორც ცნობილი გახდა, სოხუმის რაიონის მშრომელთა ინიციატივით ამ ამ დღეებში მოეწყობა სოფლის მცხოვრებთა ყრილობები, რომლებზეც გაიმართება დიდი სჯა-ბაასი იმის შესახებ, თუ რა ადგილი უნდა დაიკავოს რესპუბლიკის ყოველმა პატიოსანმა მოქალაქემ აფხაზეთში შექმნილი საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ვითარების სტაბილიზაციის, მშვიდობიანობისა და სამშვიდობის დამყარებისათვის ბრძოლაში.

ᲛᲐᲦᲐᲠᲝᲔᲚᲗᲐ ᲛᲝᲗᲮᲝᲕᲜᲔᲑᲘ ᲓᲐᲙᲛᲐᲧᲝᲤᲘᲚᲔᲑᲣᲚᲘᲐ

ᲥᲕᲔᲧᲜᲘᲡ ᲛᲠᲐᲕᲐᲚ რეგიონში მაღაროელთა გაფიცვის დროს საგაფიცვო კომიტეტებს საექვოდ მიაჩნდათ, რომ სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს, საკავშირო პროფსაბჭოს და ეუზბასის რეგიონალური საგაფიცვო კომიტეტის შეთანხმება ქვეყნის ყველა ქვანახშირის აუზზე გავრცელდებოდა. შეთანხმების გამოქვეყნებულ სრულ ტექსტში საგანგებოდ არის აღნიშნული, რომ მისი ყველა პუნქტი სრულად ეხება ქვეყნის ყველა ქვანახშირის რეგიონს.

(საკადესი).

ᲑᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲘᲗ რა კუზბასის გაფიცული საწარმოების მშრომელთა მოთხოვნები, რეგიონალურმა საგაფიცვო კომიტეტმა და სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, მინისტრთა საბჭოს, საკავშირო პროფსაბჭოს კომისიამ დარგობრივ საკითხებზე მიაღწიეს შემდეგ შეთანხმებამდე:

1. მიენიჭოთ სრული ეკონომიკური და იურიდიული დამოუკიდებლობა კუზბასის საწარმოებს, მაგალითად, ჭრილებს სახელმწიფო საწარმოს (გაერთიანების) შესახებ კანონის შესაბამისად,

ამ საკითხის გადაჭრაში განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიენიჭოთ ქვანახშირის მრეწველობის საწარმოებს. სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტრომ უნდა განახორციელოს სხვადასხვა სახის ასოციაციებად, მმართველობის ორგანიზაციის სხვა ნებაყოფლობით ფორმებად არსებული გაერთიანებების ტიპორგანიზაცია. შესასრულოს ეს სამუშაო 1990 წლის 1 იანვრამდე. ფართოდ გამოიყენოს წარმოების საშუალებათა საკუთრების სხვადასხვა ფორმა — სახელმწიფო, კოოპერაციული, საარენდო, საალიციო და სხვები.

2. მიენიჭოთ კუზბასის სამრეწველო საწარმოებს უფლება 1989 წლის 1 აგვისტოდან დადებული ხელშეკრულებების გადამეტებით წარმოებული პროდუქცია გაიყიდონ სახელშეკრულებო ფასებით როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე სხვა ქვეყნებში (იმ პროდუქციის გარდა, რომლის საზღვარგარეთ გაყიდვა ხდება მხოლოდ სსრ კავშირის მთავრობის ნებართვით).

დაეკალოს სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტროს ერთი თვის ვადაში მოამზადოს წინადადებანი ქვანახშირის მრეწველობის საწარმოებში სახელმწიფო შეკვეთის ოდენობის შესახებ, ამასთან მხედველობაში იქონიოს, რომ უზრუნველყოს საწარმოთა შესაძლებლობა მიაწოდონ სახელმწიფო შეკვეთის გადამეტებით წარმოებული პროდუქცია თავიანთი „შებღალებისებრ სახელშეკრულებო ფასებით, შეიტანონ შესაბამისი წინადადებანი სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში.

3. დაეკალოთ სსრ კავშირის ფასების სახელმწიფო კომიტეტსა და სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტროს საბითუმო ფასების რეფორმის შესახებ პროექტში გაითვალისწინონ ქვანახშირის ფასების მომატება მოპოვებისათვის გაწეული ფაქტობრივი დანახარჯების შესაბამისად, სრული რეკულტივაციისათვის გაწეული დანახარჯების, ცვალებადი სამთო-გეოლოგიური პირობების გათვალისწინებით, ამასთან, საწარმოთა (გაერთიანებათა) ეკონომიკურ სამსახურებს მიანიჭონ უფლება მოქმედად ახდენდნენ ძირითადი ეკონომიკური მაჩვენებლების (ქვანახშირის მოპოვების მოცულობა, შრომის ნაყოფიერება, თვითღირებულება, გამომუშავების ნორმები) კორექტირებას.

4. დადგინდეს, რომ 1989 წლის 1 აგვისტოდან ქვანახშირის მრეწველობის საწარმოები დამოუკიდებლად ადგენენ გამომუშავების ნორმებს, ფასდებასა და მომსახურების ნორმებს. აუზის ნორმები მიჩნეულია სარეკომენდაციო ნორმებად.

5. 1989 წლის 1 ივლისიდან ქვანახშირის მრეწველობის მუშაკთათვის შემოღებულ იქნეს ანაზღაურება ღამის და საღამოს ცვლებისათვის შესაბამისად საათობრივი სატარიფო განაკვეთის (სარგოს) 40 და 20 პროცენტის ოდენობით.

6. სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტრომ სახელმწიფო საწარმოს (გაერთიანების) შესახებ სსრ კავშირის კანონის საფუძველზე აწარმოოს მუშაობა, რათა კუზბასის ქვანახშირის საწარმოთა მშრომელთათვის დაწესოს ერთიანი დასვენების დღე — კვირა (არაუგვიანეს 1990 წლის მეორე კვარტალისა).

7. დაწესდეს, რომ მუშაკთა, მათ შორის უხნის უფროსთა, შრომის ანაზღაურება შახტში და მასთან გათანაბრებულ საწარმოებში შახტში ჭაურიდან მუშაობის ადგილამდე და უკან მათი გადაადგილების დროს ნაზღაურდება სატარიფო განაკვეთის (სარგოს) ოდენობით.

8. რეკომენდაცია მიეცეთ საწარმოებს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1989 წლის 4 მაისის № 372 დადგენილებით გათვალისწინებული მათთვის მინიჭებული უფლებების შესაბამისად მატერიალური დახმარების ფონდის (შრომის ანაზღაურების ერთიანი ფონდის) ხარჯზე დაუწესონ ერთდროული დახმარება დაღუპულთა ოჯახებს (შეუზღუდავად), გადაუხადონ ერთდროული დახმარება ერთ საწარმოში დიდხანს მომუშავე მშრომელებს მათი პენსიაზე გასვლისას, დაუწესონ დამატებითი შვებულება, გაუწიონ სხვა სოციალური დახმარება. ამ მისაცემლებისა და შეღავათების კონკრეტულ ოდენობასა და პირობებს საწარმო დამოუკიდებლად ადგენს.

9. რეკომენდაცია მიეცეთ გაერთიანებებსა და საწარმოებს მისცენ ქალებს შვებულება სამ წლამდე ასაკის ბავშვის მოვლისათვის იმ უფლების შესაბამისად, რომელიც მინიჭებულია სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს 1989 წლის 4 მაისის № 372 დადგენილებით.

10. დაეკალოს სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტროს სახელმწიფო ზედამხედველობის ორგანოებთან შეთანხმებით გადასინჯოს და შეამციროს ყველა მოქმედი ინსტრუქცია უსაფრთხოების ტექნიკის შესაბამ, ამასთან უზრუნველყოს შრომის უსაფრთხოების მოთხოვნები. ამ საფუძველზე შეამციროს შესაბამისი პერსონალის რაოდენობა. სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტრომ გაერთიანებათა და საწარმოთა ხელმძღვანელობასთან ერთად ეს სამუშაო შესასრულოს ამა წლის 1 ოქტომბრამდე.

11. სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტრომ განახორციელოს ღონისძიებანი, რათა შეამციროს გამოყენებული დოკუმენტაციის ანგარიშგება, დაადგინოს თითოეული სპეციალისტის ზუსტი ფუნქციები. დაიჭრაროს თანამედროვე გამოთვლით და ორგანიზაციული ტექნიკით მათი სამუშაო ადგილების აღჭურვა. სსრ კავშირის გამოთვლითი ტექნიკისა და ინფორმატიკის სახელმწიფო კომიტეტმა საჭირო დახმარება გაუწიოს სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტროს. რეკომენდაცია მიეცეთ საწარმოთა ხელმძღვანელებსა და შრომითი კოლექტივების საბჭოებს 1989 წლის 1 ოქტომბრამდე გაამარტივონ საწარმოთა მართვის აპარატის სტრუქტურა და ამ საფუძველზე შეამციროონ სპეციალისტთა და ხელმძღვანელთა რიცხვი, გაამარტივონ საგანწესო სისტემა.

12. სსრ კავშირის შრომის სახელმწიფო კომიტეტმა, საკავშირო პროფსაბჭომ ახალი საეწესიო კანონის მომზადებისას განიხილონ ცალკე ნუსხით ჭრილების, ავტობაზების, პროფტექნიკური სასწავლებლების მშრომელთა სტატუს შეღავათად გამოანგარიშებასთან დაკავშირებული საკითხები, ეგრეთვე საკითხი ინვალიდობის გამოწვევ საწარმოო ტრავმატიზმთან ან პროფესიულ დაავადებებთან დაკავშირებული მშრომელთა ავადყოფობის პერიოდის შეღავათად სტაჟში გათვალისწინების შესახებ.

13. პენსიების შესახებ კანონის პროექტის მომზადებისას სსრ კავშირის შრომის სახელმწიფო კომიტეტმა საკავშირო პროფსაბჭოსთან ერთად განიხილოს და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მოახსენოს წინადადებანი, რომ გასაშუალოებული სამთომაშველი ნაწილის და ქვანახშირის მრეწველობის მიწისქვეშა და ღია სამუშაოებზე დასაქმებულ მშრომელებს, თუ მათ აქვთ ამ სამუშაოებზე მუშაობის 25 წელზე მეტი სტაჟი, მიენიჭოთ უფლება პენსიაზე გავიდნენ ასაკის მიუხედავად და დაუწესდეთ პენსია ხელფასის 70 პროცენტის ოდენობით, პენსიის გამოსაანგარიშებლად აიღონ უკანასკნელი 15 წლიდან ნებისმიერი ხუთი წელი.

14. დაეკალოს სსრ კავშირის შრომის სახელმწიფო კომიტეტს საკავშირო პროფსაბჭოსთან ერთად განიხილოს და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოში სექტემბერში პენსიების შესახებ კანონის პროექტთან ერთად შეიტანონ წინადადებანი იმის შესახებ, რომ წინათ მიწისქვეშა სამუშაოებზე, ქვანახშირის ჭრილებსა და სხვა გათანაბრებულ საწარმოებში დასაქმებული მუშაკის მიერ მიღებული საწარმოო ტრავმის შედეგად ინვალიდობის პენსიაზე მისი ყოფნის პერიოდში მუშაობა ჩაეთვალოს მიწისქვეშა და შეღავათიან სტაჟში შეღავათიანი პირობებით პენსიის დასანიშნად.

15. სსრ კავშირის შრომის სახელმწიფო კომიტეტმა და საკავშირო პროფსაბჭომ, შვებულებების შესახებ სსრ კავშირის კანონის პროექტის მომზადებისას განიხილონ წინადადებანი ხელფასის დარიცხვის შესახებ, ამასთან, იხელმძღვანელონ 5-დღიანი სამუშაო კვირის ანგარიშით საკავშირო ფფრცლების დარიცხვისას. გათვალისწინებული წესით, პენსიების შესახებ სსრ კავშირის კანონის პროექტის მომზადებისას განიხილონ შეღავათიანი ასაკი ტექნოლოგიური ტრანსპორტის მძღოლებისა და მატარებლების შემდგენელებისათვის პენსიების დასანიშნად — 55 წელი, თუ აქვთ არანაკლებ 30 წლის მუშაობის და მოცემული პროფესიით მუშაობის არანაკლებ 12 წლის საერთო სტაჟი.

დაეკალოთ სსრ კავშირის ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს, სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტროს, სსრ კავშირის შრომის სახელმწიფო კომიტეტს საკავშირო პროფსაბჭოსთან ერთად განიხილონ და ერთი თვის ვადაში მიიღონ გადაწყვეტილება მუშაობა, სამთო ოსტატთა, ქვანახშირის მრეწველობის უბნების უფროსთა და გასამხედროებული სამთომაშველი ნაწილების მებრძოლთა პროფესიულ დაავადებად ოსტეოქონდროზისა და დისკოვრი თიაქარის ცნობის შესაძლებლობის შესახებ.

16. სსრ კავშირის შრომის სახელმწიფო კომიტეტმა საკავშირო პროფსაბჭოსთან ერთად მისცეს შესაბამისი ახსნა-განმარტებანი ნასშახურობისათვის მისაცემლების გარანტირებულობის შესახებ (ადრეა შრომის დისციპლინის დარღვევების შემთხვევებისა), ეგრეთვე დროებით შრომისუუნარობასთან დაკავშირებით გაცემული ფულადი თანხების და შვებულების თანხების გამოანგარიშების წესის შესახებ საფულალო ხელფასში ჩათვლილი ყველა პრემიის გათვალისწინებით.

17. დაეკალოს სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის სამინისტროს ერთი თვის ვადაში გადასინჯოს და დაამტკიცოს ნორმატიული დოკუმენტები გასამხედროებული სამთომაშველი ნაწილების საქმიანობის შესახებ.

აცნობეთ ყველა მშრომელს, რომ კუზბასში მიღებული სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს და საკავშირო პროფსაბჭოს კომისიის მიერ მიღებული ეს გადაწყვეტილებანი ეხებიან ქვეყნის ყველა ქვანახშირის რეგიონს.

სსრ კავშირის ქვანახშირის მრეწველობის მინისტრი შჩადოლი.

ᲡᲐᲥᲐᲠᲗᲕᲔᲚᲝᲡ ᲡᲡᲠ ᲨᲘᲜᲐᲒᲐᲜ ᲡᲐᲥᲛᲔᲗᲐ ᲡᲐᲛᲘᲜᲘᲡᲢᲠᲝ ᲘᲣᲬᲧᲔᲑᲐ

აფხაზეთში კვლავ რთული ვითარებაა. ქალაქ სოხუმის გარეუბნებში და გუდაუთის რაიონში ვრძელდება სამოქალაქო მოსახლეობის წარმომადგენლებიგან პიკეტების დაყენების შემთხვევები. არ მუშაობს ბევრი საწარმო, საზოგადოებრივი ტრანსპორტი და რკინიგზა. აქაც-იქაც ისმის სროლის ხმა.

21 ივლისს 16 საათზე ოჩამჩირის რაიონის სოფელ ოტაფში ადგილობრივ მცხოვრებთა მიერ დაყენებული პიკეტის მოხსნისა და ცეცხლსასროლი იარაღის ჩამორთმევისას ლენინგრადელი უმაღლესი პოლიტიკური სასწავლებლის კურსანტების ტყვია დაუშინეს, რის შედეგადაც დაიღუპნენ უფროსი ლეიტენანტი ვიტალი ნოვიკოვი და კურსანტი ვლადიმერ აკოფოვი. დაკავებულია დანაშაულის ჩადენაში ეჭვმიტანილი. აღძრულია სისხლის სამართლის საქმე, მიმდინარეობს გამოძიება.

ამავე დღეს ქალაქ გაგრაში რკინიგზის ვაგზლის მახლობლად დაუდგენელმა დამნაშავეებ მკერდის არეში დასცეს ცეცხლი ჯ. ბახეშვილი, რომელიც ქალაქის საავადმყოფოში მიიყვანეს. მიმდინარეობს გამოძიება. 21 ივლისს სოხუმის რაიონის სოფელ თავისუფლებაში კ. ავრბას სახლთან ბომბი აფეთქეს უცნობმა პირმა, რომელიც 17 ივლისს დაკავებულ იარაღის შენახვისათვის. მსხვერპლი არ არის. მიმდინარეობს გამოძიება.

ყოველდღიურად ადგენენ ახალ-ახალ პირთა, რომლებიც დაშავდნენ მახობრივი არეულობის დროს. მაგალითად, სოხუმის № 1 საქალაქო საავადმყოფოს თავს ქალის ტრავმით მიმართა ე. გალელიამ, სოფელ შრომის მცხოვრებმა, რომელსაც განაცხადა, რომ 15 ივლისს მან თვეში ლიფონის წკნელი ჩაარტყა დაუდგენელმა დამნაშავემ. მიმდინარეობს გამოძიება.

19 ივლისს ქ. გაგრის პროკურატურას მიმართა ც. ამირანაშვილმა, რომელმაც განაცხადა, რომ ამ დღეს, როდესაც მიწასთან მიდიოდა სანატორიუმ „უკრაინასთან“, მას ტყვია დაუშინეს შეიარაღებულ ადამიანი ჯეკეტში. ამის შედეგად ფეხში დაეჭრა მისი თანამგზავრი ზ. ჯინჭარაძე, რომელიც საავადმყოფოში დამნაშავეების გაწვევის შემდეგ შინ გაუშვეს. მიმდინარეობს გამოძიება და ძიება.

სოხუმის შინაგან საქმეთა რაიონული განყოფილების თანამშრომლთა მიერ ოპერატიული მონაცემების რეალიზაციის დროს ხოფელ ლინდის მიგდებულ კარიერთან ბუჩქებში ამოვეს 170 კილოგრამი ახალფეიქელი ნივთიერება და 550 ცალი ქარხნულად შეფუთული ელექტროდეტონატორი. მიმდინარეობს გამოძიება. სოფელ ორჯონიკიძეში ქ. ზუგდიდის საგამოძიებო ოპოლატორიდან „გამოქცეული რ. ადონაია სახლში ამოდებულია საბადრო თოფი და ლულაწყვრილი მცარეკალიბრიანი შაშანა.

როგორც უკვე ვიუწყებოდით, სოფელ წარჩესთან ტყეში აღმოჩნდნ უ. ჯოსაია ვვანი, რომელიც დანით არის მოკლული. 21 ივლისს გალის შინაგან საქმეთა რაიონული განყოფილების თანამშრომლებმა დაადგინეს რ. კაკორია, სახეთა მეურნეობის მუშა, სოფელ წარჩის მცხოვრები, რომელსაც ეჭვი მიტანილი ამ დანაშაულის ჩადენაში. მიმდინარეობს გამოძიება.

დასავლეთ საქართველოში დამნაშავეთა ჯგუფები კვლავ ეხმაურებიან თავს შინაგან საქმეთა რაიონულ განყოფილებებსა და სახელმწიფო ობიექტებს. 21 ივლისს 01 საათსა და 30 წუთზე ქალაქ ბორჯომში დაუდგენელი პირები, რომლებსაც ცეცხლსასროლი იარაღი ჰქონდათ, შეიჭრნენ რაიგანყოფილებაში და მოითხოვეს მათთვის მიეცათ მოსახლეობაში ჩამორთმეული თოფები. მაგრამ, როდესაც დარწმუნდნენ, რომ აქ არავითარი ვითარეობდათ, გაემართნენ მონაკვეთის მაღალიანში, შეიმტვრიეს კარი და ვალტაცეს ტყვია-წამალი, ცივი იარაღი და სხვა ქონება. ხორციელდება ღონისძიებანი დამნაშავეთა დასაკავებლად.

21 ივლისს პირთა ჯგუფმა, 30 კაცის შემადგენლობით, სცადა ხელში ჩაეგდო იარაღი ქედის შინაგან საქმეთა რაიგანყოფილებაში, მილიცი

აფხაზეთის ამბების გამო

კომენდანტის საათი არ იქნება!

ამოქმედდა სახალხო დიპლომატია

სოხუმი. ათასგვარი ჭორი დადის: მაგალითად, ლაპარაკობენ ყვითელ „ეიგულზე“, რომლის საშვესაც ქალი უნის, მგზავრები კი ავტომატებით ცხრილავენ ყველაფერს. ზოგი ამ „სოხუმელი მადამ ვონგის“ გვარსაც კი ასახელებს.

დარბეულ ხმათაგან ზოგიერთი ისეთია, არ შეიძლება არ ერწმუნო. ქალაქის პირველ საავადმყოფოში გვიამბეს, რაც საკუთარი თვალთ ნახეს: 20 ივლისს ლენინის ქუჩიდან ავტობუსებით გაამგზავრეს სოხუმელი ქალებისა და ბავშვების ჯგუფი. ეს პროცესი ძალზე ჰგავდა „გაქცევას“, ფაციფუცი, ჩემოდნები, ნაჩქარევად გამოკრული ბოხჩები, შეიარაღებული დაცვა... მას კინოფირზე აღბეჭდავდნენ, ალბათ, ისტორიისათვის: თუ ეს მართალია (და, ალბათ, მართალია, რადგან სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი ჯარების უფროსმა, გენერალ-პოლკოვნიკმა ი. შატალინმა განაცხადა 21 ივლისს აქ გამართულ ბრიფინგზე, რომ გრძელდება ქალებისა და ბავშვების გახიზვნა სოხუმიდან და ოჩამჩირიდან, რაც ცეცხლზე ნავთს ასხამს; გუდაუთაში უკვე 4 ათასამდე ხიზანია თავმოყრილი), ამ აქციას, მეტი რომ არ ვთქვათ, ფრიად ბოროტი საფანელი აქვს, ბოლო დღეებში სოხუმიდან არავის გასაქცევი არაფერი სჭირს. თუ მრავალი ჭორია, ესეც არანაკლებ ბოროტ მიზანს ისახავს.

დღეს განსაკუთრებით საჭიროა აწონილი სიტყვა და საქმე. მაგრამ, სამწუხაროდ, ყველას როდი აქვს ეს ღრმად შეგნებული.

აფხაზეთის ტელევიზია ეთერში ისეთ მასალებს გადასცემს, სრულიადაც რომ არ უწყობს ხელს სიტუაციის გამუშუხტვას, და ტენდენციურობით, არაობიექტურობით ქართველი მოსახლეობის აღშფოთებას იწვევს. ამის მაგალითად 19 ივლისს ტყვარჩელიდან გადმოცემული ტელერეპორტაჟიც კმარა. ამის თაობაზე კი „საბჭოთა აფხაზეთის“ კორესპონდენტს მოვუსმინოთ, რომლის რეპლიკაც 21 ივლისის ნომერში დაიბეჭდა.

„გადაცემაში ინტერვიუთა გამოსულნი ცდას არ აკლებდნენ, ოღონდ როგორმე ცალმხრივად წარმოედგინათ აფხაზეთში მომხდარი ამბები და მათი გამომწვევი მიზეზები, ხოლო გადაცემის ორგანიზატორები ხელს უწყობდნენ მის ანტიქართულ მიმართულებას. აფხაზეთში მომხდარი ამბები და გართულებანი სულ ერთიანად მოსახლეობის ქართველ ნაწილს დააბრალეს, ესაოდა, ტყვიამფრქვევები დაგვიშინეს, გვარბევენო. ერთმა მათგანმა ისიც კი გვირჩია, ვისაც აქაური წესრიგი არ მოსწონს, უკეთესია გუდაწაბადი იიკრას, მათთვის მატარებლისა და თვითმფრინავის ბილეთები ურიგოდ იყოდებაო. აი, ასე — არც მეტი და არც ნაკლები. დავუშვათ და, ცისფერ ეკრანზე გამოჩენის მოყვარულთ არა გაეგებათ, თუ ვინ ვის დაეუსხა თავს და ვინ დაარბია, აფხაზური ტელევიზიის მუშაკები ხომ მაინც არიან ამის თაობაზე ინფორმირებული? და თუ იმათაც მართალი რამე ეშლებათ, მაშინ გადაეცეს ფირი თუნდაც ერთ ობიექტს — სოხუმის შოთა რუსთაველის სახელობის № 1 საშუალო სკოლას“.

მაგრამ ავტონომიურ რესპუბლიკაში, სამეფნიეროდ, მრავალ არიან ისინიც, ქართველიც და აფხაზიც, ვინც ფიქრობს ამაზე და პრაქტიკულ ნაბიჯებსაც დგამს. უწინარეს ყოვლისა, ლაპარაკია რიგით, უბრალო ადამიანებზე. ალბათ, სწორედ მათი ცდითა და მოქალაქეობრივი ღვწით იქნება შესაძლებელი შშვიდობის აღდგენა აფხაზეთში, და არა შინაგანი ჯარებისა და მილიციის ავტომატებით. ყველა, ვისაც კი ველაპარაკეთ, დეპოს მუშა თუ ექიმი, სტუდენტი თუ პედაგოგი, ერთხმად გამოთქვამს წუხილს პროვოკატორთა და წამქეზებელთა მიერ მოწყობილი სისხლიანი „შეტაკებების გამო და ინიციატორების მკაცრად დასჯას მოითხოვს. ქართველ და აფხაზ ხალხს გასაყოფი არაფერი აქვს.

სხვათა შორის, 21 ივლისს, სოხუმში გაიმართა ერთი ყოვლად უჩვეულო მიტინგი, რომლის თაობაზე მხოლოდ ჭეჩანადებში დაირხა ხმები და ოფიციალურად, ალბათ, მილიციის ანალებში თუ აღინუსხა. ასეთ თავყრილობათა შესახებ წერა მიღებული-არ არის, თუ იწერება, მხოლოდ რუბრიკით „გვატყობინებენ შინაგან საქმეთა ორგანოები“. საქმე ის არის, რომ ეს ე. წ. „კანონიერი ქურდების“ მიტინგი იყო. მაგრამ, ალბათ, უფრო უბრალო ამბავია ეს ყრილობა ვუწოდოთ (ირონიად ნურვინ ჩაგვითვლის), რადგან აქ დელეგატები მოვლინებული იყვნენ აფხაზეთისა და დასავლეთ საქართველოს თითქმის ყველა რაიონიდან, გორიდანაც კი. შეიკრიბა 1000-მდე კაცი.

სოხუმის ამ თავყრილობის დღის წესრიგში ერთი საკითხი იდგა: აფხაზეთში მშვიდობის აღდგენისათვის ხელშეწყობა — ტერორის აღკვეთა და ავტომაგისტრალების უსაფრთხოება.

შემთხვევის წყალობით მოვხვდით იქ და, მართალი გითხრათ, ბევრი ჭკუის სასწავლი და საინტერესო რამ მოვისმინეთ: ჯერ ერთი, მიტინგი თუ ყრილობა (არ ვიცით, საბოლოოდ მაინც რა ვუწოდოთ) საოცრად დინჯად და აწონილ-დაწონილად მიედინებოდა, და თუმცა მთელი ოთხი საათი გრძელდებოდა, წესრიგი ერთხელაც არ დარღვეულა. აფხაზებიცა და ქართველებიც საოცარ ურთიერთპატივისცემას გამოხატავდნენ, და როდესაც აცხადებდნენ, ძმები ვართ, ასეთი მასობრივი ძმათამკვლელობა სიცხვილი და თავისმოჭრაა, სხვის წისქვილზე ასხამს წყალსო, ეს ეღერდა, როგორც უტყუარი ჭეშმარიტება. გვჯერა, ამ ხალხს საფუძვლიანად აქვს შეგნებული ის, რასაც ამბობს, გადაწყვეტილებაც საქმიანი და კონკრეტული იყო: რაც გუშინ მოხდა, სამწუხაროა, მაგრამ ამაზე ნუღარ ვილაპარაკებთ, ვილაპარაკოთ რა უნდა იყოს ხვალ, ხელი მოკიდოთ ავტომაგისტრალებზე უსაფრთხოების დაცვას, ვეცადოთ ტერორს!

როდესაც ამდენი ადამიანის კრებულთან შეშფოთებული შინაგანი ჯარების სამხედრო მოსამსახურეები გამოჩნდნენ, მოკლედ და ნათლად განემარტეს, წადით, ბიჭებო, ჩვენ აქ მშვიდობას ვამყარებთო, და ჯარისკაცებიც უსიტყვოდ გატრიალდნენ.

ქართული და აფხაზური მოსახლეობის ჯგუფური შეხვედრები მასობრივად დაიწყო, რაც ერთადერთ მიზანს ისახავს — განმუტბოის მდგომარეობა. ე. ი. აქტიურად ამოქმედდა სახალხო დიპლომატია.

როგორც მკითხველს ვაცნობეთ, 21 ივლისს პარტიის აფხაზეთის საოლქო კომიტეტში გაიმართა ბრიფინგი, რომელშიც მონაწილეობდნენ სსრ კავშირის შინაგან საქმეთა სამინისტროს შინაგანი ჯარების უფროსი — მთავარი სამმართველოს უფროსი, გენერალ-პოლკოვნიკი იური შატალინი და აფხაზეთის ასსრ შინაგან საქმეთა მინისტრი გენერალ-მაიორი მიხეილ ჩულკოვი.

გენერალმა ი. შატალინმა განაცხადა: აფხაზეთში ისედაც ძძიმე ვითარებას ისიც ართულებს, რომ მოსახლეობას ხელზე დიდძალი იარაღი აქვს. ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მიღლი ომი, რომლის მსგავსი მხოლოდ ავღანეთში მინახავს. ხალის აქეთ-იქით ჩასაფრებული ხალხი (თითოეული მზრიდან 250-300 კაცი) ცეცხლის წვიმას უშენდა ერთმანეთს. აფხაზეთის ხელმძღვანელობის თხოვნით ავტონომიურ რესპუბლიკაში შემოყვანილია შინაგანი ჯარების 20 ათასი სამხედრო მოსამსახურე.

გენერალ ი. შატალინის აზრით, აფხაზეთის მოვლენებზე გავლენას ახდენს დასავლეთ საქართველოს მეზობელ რაიონებში შექმნილი ვითარება. იქ მხოლოდ ერთ დღეში, — თქვა მან, — 1440 სხვადასხვა სახის იარაღია გატაცებული; ოპერატიული მონაცემებით ვიცით, რომ ზუგდიდსა და მიმდებარე რაიონებში თავმოყრილია 15 ათასამდე რაზმელი, რომ ზუგდიდში შექმნილია „ეროვნული თავდაცვის შტაბი“. გენერალი, რატომღაც, დარწმუნებულია, რომ იქ გატაცებული იარაღის ჩამორთმევა და ვითარების მოწესრიგება მხოლოდ შინაგანი ჯარების შეყვანით შეიძლება.

ბრიფინგზე ლაპარაკი იყო სოხუმში კომენდანტის საათის შემოღების შესაძლებლობის შესახებ. „დაძაბულობას ხელს უწყობს ისიც, რომ ცალკეული ექსტრემისტული დაჯგუფებები აფხაზთა მხრიდან კვლავ მოითხოვენ ავტონომიურ რესპუბლიკაში კომენდანტის საათის და მთიანი აჯარაბაღის მსგავსი განსაკუთრებული თვითმმართველობის შემოღებას. კომენდანტის საათი არ იქნება, ეს მოთხოვნა არ დაკმაყოფილდება! ამის საჭიროება არ არის“, — განაცხადა ი. შატალინმა.

ზუსტად რამდენი კაცი დაიღუპა ამ მოვლენების დროს და როგორია მათი ეროვნული შემადგენლობა? — ჰკითხეს მას, გენერალმა განმარტა, რომ წინასწარი მონაცემებით 15-16 ივლისის შეტაკებათა დროს დაიღუპა 14 კაცი, მათი ეროვნული შემადგენლობა ჯერ საბოლოოდ დაზუსტებული არ არის. მომდევნო დღეებში სხვადასხვა ვითარებაში (ძირითადად ავტოტრანსპორტით) გარდაცვალა კიდევ 3 კაცი, და ახლა მიმდინარეობს ძიება, თუ რამდენად არის ეს შემთხვევები დაკავშირებული ძირითად მოვლენებთან. დაიჭრა და დაშავდა 444 კაცი (სხვათა შორის, ამ უკანასკნელი რიცხვის ზუსტად დადგენა ერთობ ჭირს, სხვადასხვა ინსტანციები სრულიად განსხვავებულ მონაცემებს იძლევიან).

კითხვაზე, რა საშუალებით შეიძლება ვითარების სწრაფად მოწესრიგება ავტონომიურ რესპუბლიკაში, ი. შატალინმა უპასუხა, რომ ამის მხოლოდ ერთი გზა არსებობს — ხალხმა, ჯარმა, პარტიულმა და საბჭოთა ორგანოებმა ერთად, ერთი მიზნით უნდა იმოქმედონ, მაგრამ ძალიან გაგვიჭირდება, თუ მოსახლეობაში ექსტრემისტული განწყობილება დარჩება.

* * *

როგორც გაცნობებდით, გზებზე მოქალაქეთა პიკეტები ძირითადად აღარ არის, თუმცა სოხუმის გარეუბანსა და გუდაუთის რაიონში ისინი გუშინ კვლავ შეამჩნიეს.

სოხუმში უკვე მუშაობს ნახშირორგანგბადის, თამბაქოს საფერმენტაციო, გაზის აპარატურის და რძის ქარხნები, თევზკომბინატი, ხორცკომბინატი, აფხაზპური, საკონსერვო ფაბრიკის პირველი ხაზი, სტამბა. დგას ტრანსპორტი, გუდაუთსა და ტყვარჩელში სამრეწველო საწარმოები და საქალაქო ტრანსპორტი გამართულად მუშაობს. ტყვარჩელში მეშახტეები ემზადებიან ქვანახშირის ამოსაღებად. თამბაქოს საფერმენტაციო, საკონსერვო და ღვინის ქარხნების გარდა ყველა სამრეწველო საწარმო მუშაობს გაგრაშიც, ოჩამჩირეში მოქმედებს. მხოლოდ პურისა და ჩაის კონცენტრატების ქარხნები, სოხუმის რაიონში — მხოლოდ წისქვილკომბინატი, გულრიფშსა და გალში კი ყველა საწარმო გაჩერებულია.

ალეკო ასლანიშვილი,
„კომუნისტის“ სპეც. კორესპონდენტი,

იოსებ გოგბეჩია,
„კომუნისტის“ საკ. კორესპონდენტი.

სოხუმი. 22 ივლისი.

... ერ ოსტეტრაპერტიორის ბიბლიოთეკა თვალით...

15 ივლისს იმ ავბედით ღამეს, როცა სოხუმის ქუჩები გაუგონარი კაცთაკვლის მოწმე გახდა, არავინ უწყოდა ტრაგედიის მთელი სიმძიმე: გაოფთრებული ექსტრემისტები მხოლოდ ერთი ენინით იყენენ შეაყრობილნი, რაც შეიძლება მეტი დაეხოცათ, მეტი დაეშხვრიათ, გაეთელათ და წაეგიდნენთ. აკი მოახერხეს კიდეც. ხადლაა გალაკტიონისეული აფხაზეთის „ლურჯი მთები, თეთრი ხანატორია“... ერთიანად ბინდ-ბუნდში შთაინთქა აჭიკურობა, ნისლმა იძალა და ყოველგვარ ბოროტებას ხელ-ფეხი გაუხსნა.

თავით ფეხამდე შეიარაღებული ადამიანები ხამკვ -ხანოც�ललად შეებნენ ერთმანეთს, აღარავინ არჩევდა ქალსა თუ ბავშვს, მოხუცსა თუ დავრდომილს, დაძაბულობა დღემდე შემორჩა აფხაზეთს. რამდენიმე დღის წინათ აფხაზმა ექსტრემისტებმა ტყვიამფრქვევის ჯერით დაცხრილეს ათონის ხარკინიგზო მაგისტრალის შესაბამებლად გახული ელმავალი. ხაგულდაგულოდ დამიზნებულმა ტყვიამ, სიბიდნიერად, ვერ მიაღწია მიზანს, მემანქანე გადარჩა, ელმავალი კი... თვითონ ამილეთ, როგორ გამოიყურება.

სოხუმის ქუჩებში მოქალაქეთა ქცევას მკაცრად აკონტროლებენ შინაგანი ჯარების მუშაკები, რადგან საშიშროება ჯერაც არ განელებულა, ყოველ წუთსაა მოსალოდნელი „აფეთქება“, თუმცა, წინა დღეებთან შედარებაც კი არ შეიძლება.

კვლავ გრძელდება ცეცხლსასროლი თუ ცივი იარაღის სალორთმეგა. მართალია, ნელა, მაგრამ საკმე მაინც წინ მიიწევს. ფოტოზე აღბეჭდილია სოხუმის მილიციის განყოფილების იარაღთსაცავი, სადაც ჩამორთმეული თოფების, ავტომატების, პისტოლეტების, დანების, ხელყუბანების და ცულების რიცხვი დღითი დღე მატულობს.

თეიმურ ნიკოლაიშვილის („კომუნისტის“ სპეციალური კორესპონდენტი) ფოტო.

საქართველოს სახალხო ფრონტის გამგეობის

მიმართვა

აფხაზი და ქართველი ხალხებისადმი

საქართველოს სახალხო ფრონტის გამგეობა სამეთმარს უცხადებს ახლახან აფხაზეთში დატრიალებული ტრაგედიის შედეგად დაღუპულთა ახლობელ-ნათესავებს. გლოვობს სახალხო ფრონტი იმის გამოც, რომ შესაძლებელი გახდა ასეთი რამ მომხდარიყო.

ამ მოვლენებს ჰყავთ კონკრეტული წამომწყებნი და დამნაშავენი, რომლებიც კანონის მთელი სიმკაცრით უნდა დაისაჯონ, და სახალხო ფრონტი ყოველ ღონეს იხმარს იმისათვის, რომ სამართლიანობამ გაიმარჯვოს. მაგრამ კიდევ უფრო მკაცრად უნდა მოვკითხოთ ამ მოვლენების ჭეშმარიტ ინსპირატორებს — რეაქციულ გარეშე ძალებს, ათწლეულების მანძილზე ხელოვნურად რომ ქმნიდნენ „აფხაზეთის საკითხს“, უმბედრებდნენ აფხაზებს ქართველ ხალხს როგორც ერთი, ისე მეორე ერის თავისუფალი ნების ჩახშობის მიზნით.

საქართველოს სახალხო ფრონტის გამგეობა მოუწოდებს აფხაზებსა და ქართველებს ღრმად გაიცნობიერონ, რომ მთი ერთურთისათვის წყაღდება ხელს აძლევს მხოლოდ ჩვენს საერთო მტრებს, რომ ქართველები და აფხაზები თავიანთ ეთნიკურ და კულტურულ თავისთავადობას შეინარჩუნებენ და ჭეშმარიტ ეროვნულ თავისუფლებას მოიპოვებენ მხოლოდ ერთად, მხოლოდ ერთობლივი ბრძოლით თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის, ეროვნული პატივისა და ღირსებისათვის, როგორც ეს მრავალგზის ყოფილა ჩვენს მრავალსაუკუნოვან ისტორიაში. საქართველოს სახალხო ფრონტის გამგეობა მოუწოდებს ქართველებსა და აფხაზებს თვალისწინით გაეფრთხილდნენ ჩვენს სახელოვან წინაპართა ერთობლივი ბრძოლისა და გარჯის ტრადიციებს, სერიოზულად და პასუხისმგებლობის გრძნობით მოეკიდონ ჩვენი შვილებისა და შვილთაშვილების ბედს, რომლებმაც ერთად უნდა იცხოვრონ და აშენონ ჩვენი ხალხების შესაფერისი მომავალი ისტორია, ერთად გაისარჯონ ჩვენი ისტორიული საერთო, განუყოფელი, თავისუფალი სამშობლოს მიწა-წყალზე, რომლის მომავალი კონსტიტუცია დაუმკვიდრებს ჩვენს სუვერენულ უფლებებს. ნუ შევარცხვენთ ჩვენს წინაპართა ძმობას, ნუ გაგუჟირვებთ მომავალს ჩვენს შთამომავლთა, ნუ გავახარებთ ჩვენს საერთო მტერს. გამოვნახოთ საკუთარ თავში ძალება, რათა დავძლიოთ უმძიმესი კრიზისი, რომელიც თავს მოგვახვიეს. ეს არის ყოველი ქართველისა და ყოველი აფხაზის მოვალეობა, წმიდათაწმიდა ვალი ჩვენი ხალხებისა და მათი მყოფადის წინაშე. ეს მყოფადი კი უნდა უზრუნველვყოთ ჩვენ, და მხოლოდ ჩვენ.

საქართველოს სახალხო ფრონტის გამგეობა

ბრიფინგი აფხაზეთის მოვლენებზე

როგორც გაზეთის წინა ნომრით გაცნობეთ, საქართველოს ეროვნალისტთა კავშირის პრეზიდენტმა აფხაზეთში 15 ივლისს მომხდარ ამბებთან დაკავშირებიდ ბრიფინგი მოაწყო საქართველოს სსრ პროკურორთან ვახტანგ რაზმაძესთან, აფხაზეთის ასსრ პროკურორთან აპოლონ კვიწინიასთან, საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრთან ირაკლი შენაღარაშვილთან და აფხაზეთის ასსრ ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრთან ანატოლი აქშბასთან.

ბრიფინგზე მონაწილეობა მიიღეს საკავშირო, რესპუბლიკური, საოლქო, საქალაქო, ახალგაზრდული გაზეთებისა და ტელევიზიის წარმომადგენლებმა, რომლებმაც მოისმინეს მოწვეულთა ინფორმაციები არსებული მდგომარეობის შესახებ და პასუხები დასმულ შეკითხვებზე.

პროკურორმა ვახტანგ რაზმაძემ ეურნალისტებს აცნობა, რომ 15 ივლისს აფხაზეთში შექმნილ ვითარებასთან დაკავშირებით საკითხის შესწავლა დაიწყო საქართველოს პროკურატურის ოპერატიულმა საგამოძიებო ბრიგადამ, რომელსაც ხელმძღვანელობს საქართველოს პროკურატურის საგამოძიებო სამმართველოს პროკურორი კონსტანტინე მასლოვი. ბრიგადაში 10 საგამოძიებო ჯგუფია, რომლებიც მუშაობენ აფხაზეთში რაიონების მიხედვით. ბრიგადაში შედის 94 გამომძიებელი საქართველოდან, აფხაზეთიდან, რუსეთის ფედერაციიდან რესპუბლიკიდან, და ამდენივე ოპერატიული მუშაკი. ამ ბრიგადის სეროიზული ეურადღების საგანია იმ პირთა საქმეების ძიებაც, რომლებიც დასავლეთ საქართველოში თავს დაესხნენ ადგილობრივი რაიმილიციების განყოფილებებს ცეცხლსასროლი იარაღის გატაცების მიზნით. იგივე მიზანს ემსახურებოდა თავდასხმა ზესტაფონის რაიმილიციაზეც. ამის უამო დაკავებულია 10 კაცი. მიმდინარეობს გამძიებება.

სულ დასავლეთ საქართველოს რაიმილიციებზე თავდასხმის 28 ფაქტია დაფიქსირებული, მიმდინარეობს მუშაობა დამნაშავეთა გამოსავლენად. რაც შეეხება მიტინგებზე წამქეზებლებს, მათ მიმართ აღიძრება სისხლის სამართლის საქმე საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 75-ე მუხლით, რომელიც ითვალისწინებს ეროვნებათშორისი შუღლის გამოვიებელთა წინააღმდეგ სასჯელს.

შემდეგ რესპუბლიკის პროკურორმა გარანტია მისცა ბრიფინგის მონაწილეებს რომ თუ ასეთი ეროვნებათშორისი შუღლის გაღვივების წამეზებაში კერძო პირებისა თუ ორგანიზაციების გარდა გამოვლინდებიან ის პირნიც, რომელთაც სასპასუხისმგებლო პოსტები უკავიათ ავტონომიურ რესპუბლიკაში, რაგინდ მაღალი თანამდებობისანიც უნდა იყვნენ, მათ მიმართ აღიძრება სისხლის სამართლის საქმე. ჯერჯერობით სათანადო ფაქტებს აგროვებენ.

აფხაზეთის ასსრ ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრმა ანატოლი აქშბამ აღნიშნა, რომ ამ მოვლენებთან დაკავშირებით სამკურნალო დაწესებულებებს სულ მიაკითხა 444 კაცმა. გასული დღეების განმავლობაში საავადმყოფოებში მწოლიარეთა მაქსიმალურმა ციფრმა 157 შეადგინა. მათგან სამს გაუკეთდა სეროზული ოპერაცია. დღეისათვის წევს 87 ავადმყოფი, მძიმე მდგომარეობაშია — 6.

გუშინ და გუშინწინ მაინც გვაკითხავდნენ ავადმყოფები, რომლებიც პირველ დღეებში არ მოსულან. მაგალითად, გუშინ ქალაქის პირველ საავადმყოფოში მოვიდა დაშავებული, რომელსაც პირველ დღეს გაუტეხეს თავის ქალა. დაზარალებულთა შორის არიან ისინიც, ვისაც აქვს მიყენებული ჭრილობები ცეცხლსასროლი და ცივი იარაღით, აგრეთვე ტრამვები. და დაეკეილმანი ბლაგვი საგნებით.

დიდ დახმარებას გვიწევენ საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს წარმომადგენლები, მათ მიერ მოგვლინებული სპეციალისტთა ჯგუფები, უზრუნველგვყოფენ საჭირო მედიკამენტებით.

ბრიფინგზე საქართველოს ჯანმრთელობის დაცვის მინისტრმა ირაკლი მენაღარაშვილმა ეურნალისტებს განუმარტა აფხაზეთის, მათ შორის, ქალაქ სოხუმის სამკურნალო დაწესებულებებში მოთავსებულ ავადმყოფთა მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით გაწეულ და ახლო მომავალში საჭიროო ღონისძიებებზე, სტაციონარებში არსებულ ვითარებაზე. მინისტრმა ისიც აღნიშნა, რომ საავადმყოფოებში შიდა ინფიცირებული ექიმების შორის არ ყოფილა ავადმყოფთა მოყვანისა და მათი მკურნალობის დროს. რაც შეეხება თავდასხმებს, თქვა მან, ჩვენ დავფიქსირეთ დაჭრის ფაქტები აფხაზეთის რესპუბლიკურ საავადმყოფოსთან, რომელშიც შეიძლება მოვათავსეთ დაჭრილი. სოხუმის ყველა საავადმყოფო დაცულია, თუმცა პირველ დღეს იყო შემთხვევა, როცა სასწრაფო დახმარების მანქანას ტყვია დაუშინეს.

უეიუმბანოდ შეგვიძლია ვთქვათ, რომ დაშავებულთა ჯანმრთელობის მდგომარეობა უმეჯობესდება და ბევრი მათგანი უკვე გაეწერა სტაციონარიდან.

ამავიმად კონსულტაციები გრძელდება როგორც ქალაქ სოხუმში, ასევე აფხაზეთის სხვა საავადმყოფოებში.

21 ივლისს საქართველოს კომკავშირის აფხაზეთის საოლქო კომიტეტში მოეწყო შეხვედრა ახალგაზრდობის ერთ ჯგუფთან. მასში მონაწილეობდნენ საქართველოს ალკკ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი სესილია გოგიბერიძე, კომკავშირის აფხაზეთის საოლქო კომიტეტის მდივანი დაურ კიუტი, სსრ კავშირის სახალხო დეპუტატი, დრამატურგი შადმან შამანაძე, აგრეთვე რესპუბლიკის კომკავშირის ცენტრალური კომიტეტისა და კომკავშირის აფხაზეთის საოლქო კომიტეტის პასუხისმგებელი მუშაკები.

აკაკი სიხარულიძე,
საქართველოს ეურნალისტთა კავშირის პრეზიდენტრის ხელმძღვანელი.

სოხუმი.

წერილები „კომუნისტს“

რას ფიქრობს ხალხი

დიდი გულისტკივილით ვწერ მე ამ სტრიქონებს. ტკივილი არ უყუჩდება, რადგან ყოველი ახალი დღე ახალ მწუხარებას, ახალ სევდას და ჩაფიქრებას იწვევს. იმიადება ერთი ულმობელი კითხვა: როგორ შეიძლებოდა მომხდარიყო ასეთი რამ? როგორ მოხდა, რომ ორი მომძე ხალხი, რომელთაც ესოდენ ძველი მეგობრობა აკავშირებთ, უცბად გადაიქცნენ მტრებად? ჩემთვის, როგორც საქართველოს თეატრალური ხელოვნების ერთ-ერთი წარმომადგენელისათვის, განსაკუთრებით მტკივნეულია ფიქრი ამის შესახებ. უნებლიედ უკან მიეიხედავ და მაგონდება რამდენი რამ გვაკავშირებს ჩვენ, საქართველოს თეატრის, საქართველოს თეატრალური ინსტიტუტისა და აფხაზური თეატრალური კულტურის მოღვაწეებს. ჯერ კიდევ სანდრო ახმეტელის დროიდან რუსთაველის სახელობის თეატრთან შეიქმნა თეატრალური სასწავლო სტუდია, სადაც ამზადებდნენ კადრებს სპეციალურად აფხაზური თეატრისათვის. ასე იწყებოდა ის კეთილი ტრადიცია, რომელმაც შემდგომ წლებში გაგრძელება ჰპოვა თეატრალური ინსტიტუტის ყოველდღიურ ცხოვრებაში. განვლილ წლებში რამდენი მსახიობი და რეჟისორი მოამზადა აფხაზური თეატრისათვის ჩვენმა ინსტიტუტმა. დღეს აფხაზური თეატრი პრაქტიკულად (ცალკეულ გამონაკლისის გარდა) ჩვენი კურსდამთავრებულებით არის დაკომპლექტებული. ჩვენ გვიყვარს ისინი, ეს ხომ ჩვენ, აღზრდილები, ჩვენი პირმშონი არიან. ყოველი მათგანი ძვირფასია ჩვენთვის, ახლობელია, როგორც საკუთარი შვილი. ვერ წარმომდგენია, რომ ჩემთან შეხვედრისას ისინი გვერდზე გამოვლიან, საალმს არ მომეცემენ მხოლოდ იმიტომ, რომ ისინი აფხაზები არიან, მე კი — ქართველი. ეს ყოველად წარმოუდგენელია, ყოველად შეუძლებელია! ჩინჩარო, მაკარა, ეთერ, ნურბეი, ალიოშა, ვიკა, სონია, ამირანი, ანზორი, სლავა, ზალვა, ლიდა, ზურაკო, ჩეაზი, ელეონორა, ბეერი სხვანი, რომლებიც მე სახელებით მახსოვს, მე მინდა მივმართო მათ და ვთხოვო, როგორც თავისი ხალხის მოწონაგე ინტელიგენტებს: არ დაუშვან ის, რაც შეიძლება გახდეს გამოუსწორებელი და რომელიც ჩვენს ხალხებს ტანჯვასა და წამებას მოუტანს.

შემოქმედებითი კადრების მზადება, ეს სრულიად არ ნიშნავს მხოლოდ პროფესიისათვის სწავლას ოფიციალური სასწავლო გეგმის მიხედვით. შემოქმედებითი კადრების მზადება ნიშნავს თითოეული სტუდენტის სულიერი სამყაროს ჩამოყალიბებას, პიროვნების ფორმირებას. ვფიქრობ და დარწმუნებული ვარ, რომ ჩვენ ამაა ვაკეთებდით არც ისე ცუდად. მე არ მახსოვს ამ წლების მანძილზე არც ერთი ლაქა ჩვენს ურთიერთობაში. ყოველთვის ვიყავით უაღრესად ახლობლები ერთმანეთისათვის. აფხაზი სტუდენტების პედაგოგებად იყვნენ ჩვენი კულტურის საუკეთესო წარმომადგენლები: ა. ხორავა, დ. ალექსიძე, მ. მრეველიშვილი, კ. პატარიძე, ა. თავზარაშვილი, ნ. ჩარჩმელიძე, ა. ქუთათელაძე და ბევრი სხვანი. ისინი ასწავლიდნენ და ზრდიდნენ მათ დიდი რუდუნებით, დიდი პატივისცემით მათი შობლიური კულტურისა და ენის მიმართ. სპეციალურ დისციპლინებში (მსახიობის ოსტატობაში, სასცენო მეტყველებაში) სტუდენტებს ვასწავლიდით აფხაზურ ენაზე. ქართულიც იცოდნენ. ზოგიერთი ჯგუფებისაგან მოთბოლიც იყო სასწავლო გეგმაში შეგვეტანა ქართული ენა. ეცდილობდით ყოველთვის შეგვეხარჩუნებინა კავშირი აფხაზურ თეატრთან, სადაც ზშირად ტარდებოდა საკურსო და სადიპლომო სპექტაკლების არა მარტო ჩვენება, არამედ მომზადებაც კი. სადიპლომო სპექტაკლები მკვიდრდებოდა თეატრის რეპერტუარში. ეს იყო ჩვენი არა მარტო შემოქმედებითი, არამედ ფინანსური დახმარებაც თეატრისათვის. თანამედროვე ენაზე ამას ქვია პროდუქციის დანერგვა წარმოებაში. წელსაც, თებერვლის თვიდან აფხაზურ თეატრში მზადდებოდა ჩვენი უკანასკნელი (ნუთუ უკანასკნელი?!) სადიპლომო სპექტაკლი დოკ. ე. გედევანიშვილის ხელმძღვანელობით. სპექტაკლი მზადდებოდა უკვე გართულებულ სიტუაციაში. იმისათვის, რომ სტუდენტებისათვის გაგვეადვილებინა მუშაობა, შეგვექმნა პირობები სპექტაკლზე მუშაობის დროს, როგორც ყოველთვის, სახელმწიფო გამოცდების ჩაბარება მოვაწყვეთ იქვე, სოხუმში.

მე არც დავიწყებდი ამაზე ასე დაწვრილებით წერას, რომ არ მომხდარიყო ერთი ფაქტი, რომელმაც მაშინვე მიიკცია ჩემი ყურადღება. სადიპლომო სპექტაკლს წარმატება ხვდა, აფხაზეთის თეატრის სამხატვრო საბჭომ და მაყურებელმა კარგად მიიღო იგი, კარგი შეფასებები მისცეს. განხილვის შემდეგ პედაგოგებმა უთხრეს სტუდენტებს: წადით, მოიხსენიო გრიმი და დაბრუნდით, წასვლის წინ ვისაუბროთ, გამოსაშვიდობებელი სიტყვა ვუთხრათ ერთმანეთს.

სტუდენტები (უკვე მსახიობები!) წავიდნენ და აღარ დაბრუნდნენ. ნაბიშესული პედაგოგები ულოდნენ, მაგრამ ამაოდ... არც სადგურზე გაალილეს თავიანთი პედაგოგები, არც მადლობა უთხრეს, არც ნახვამდის... ძნელია ამისი დაჯერება, ეს ხომ არ შეეფერება ტრადიციულ აფხაზურ სტუმართმოყვარეობას. რა თქმა უნდა სამე გაცილებაში რომია. აქ მთავარია დონე ადამიანური ურთიერთობისა. რა მტკივნეულია, როდესაც ეს დონე ინგრევა და შენ რწმუნდები, რომ მეგობარი გღალატობს სწორედ მეგობრობაში! არ შეიძლება ელენტერული ეთიკური ნორმების ასე დარღვევა. ეს ფაქტი კი იმას მოწმობს, რომ სტუდენტებზე (უკვე მსახიობებზე!) ვიღაცის გავლენა მოხდა „გარედან“...

...ქართველი ხალხი ისტორიულად არასოდეს არცერთი ერის მიმართ არ ყოფილა კონფლიქტში. ამის ბრწყინვალე ფაქტია მსოფლიოში ყველგან დევნილი ებრაელი ხალხის ცხოვრება საქართველოში. რა მოხდა აფხაზეთში? რატომ დატრიალდა ტრაგედია? ნუთუ შეიცვალა ქართველი ერი? არა, აქ გარეშე წამქეზებელი ძალა ტრიალებს, რომელსაც სურს ხელი მოითბოს ეროვნებათა მორის კონფლიქტით.

ეთერ გუგუშვილი,
პროფესორი, საქართველოს შოთა რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტის რექტორი.

ქველ, ომამდელ თეატრში სცენის განთავსებისათვის ასეთი პრიმიტიული სისტემა ჰქონდათ: ბუნებრივ ფერს დაიფარებდნენ წითელ, ყვითელ ან სხვა ფერს და სცენა ისე შეიფერებოდა, რომ მოქმედ პირებს სახის გამომეტყველება ეკარგებოდათ.

ჩვენს ცენტრალურ პრესასაც ასეთი ქრონიკული სენი სჭირს: როგორც კი საქართველოს ექსტრემალურ მოვლენებზე დაიწყება ლაპარაკი, ისეთი განთავება ჩაინრთვება, რომ უსაზო ლანდების მორეობა გეგონება.

გუშინ, 19 ივლისის „პრავდაში“ გამოქვეყნებული გოგოლისა და ჩერნენკოს ვრცელი სტატიიდან გავიგე, რომ აფხაზეთში ჩამოსული ძმაკაცი დამსვენებელი-დიდად შეწუხებულია. ისიც გავიგე, რომ რუსეთიდან ჩვენს დასახმარებლად გამოგზავნილი მილიციაა ჩვენი ამეები. მაგრამ მინდა შევეკითხო ავტორებს: ისიც გვითხარით, ვინლა არიან მოქმედი პირნი? რატომ იქცა თბილისის

„ნამდვილი და ჭეშმარიტი ისტორია“

მასალები საქართველო-რუსეთის 1920 წლის 7 მაისის ხელშეკრულების ისტორიისათვის

ფურცელი მეორე

„...რ. **გაბაშვილი** ეხება ზაქათალის ოლქის საკითხს; „სამარცხენო საიდუმლო მუხლით საქართველოს ერთი საუკეთესო პროვინცია ბოლშევიკებს გადასცაო“ — სწერს ის იმ ხელშეკრულების შესახებ, რომელსაც მე ხელი მოვაწერე.

პირველ ყოვლისა — ხელშეკრულებაში არავითარი საიდუმლო მუხლი არ არსებობს... (?!)

ზაქათალის ოლქი, მართლაც რომ ერთი საუკეთესო ნაწილია ჩვენი ქვეყნის, სხვა რომ არა იყოს რა, ყველაზე უფრო მნიშვნელოვანი სტრატეგიული მხრით. მას უჭირავს ჩვენი ქვეყნის აღმოსავლეთის საზღვარი, რომელიც ეკავშირება აზერბაიჯანის რესპუბლიკას. ამ საზღვარს ეკვრის ძალიან ახლო ჩვენი რესპუბლიკის სატახტო ქალაქი თბილისი. ის როგორც პოლიტიკურად, ისე ეკონომიკურად ისეთივე მნიშვნელოვანი ნაწილია, როგორც კახეთი, ისტორიიდან ვიცით, რომ ყოველთვის სწორედ ამ მხრიდან შეძოვრებოდნენ ხოლმე ჩვენი ქვეყნის მტრები, რასაც უადვილებდა ის გარემოება, რომ ეს აღმოსავლეთის საზღვარი სრულიად ღია იყო და თითქმის არად თვლდასაცავი ბუნებრივი სიმაგრე არ არსებობს. ბუნებამ ერთმანეთად ამ მხრიდან თავდასმა და ამ იმებში ვინ იცის რამდენი სისხლი დაღვრილა. ტყვილა კი არ ჰქვია ძველად „კაჟარეთის — სისხლის ველი“. გეოგრაფიულად ზაქათალის ოლქი შემოჭრილია ერთი წვერით სიღნაღის მაზრაში თითქმის 80 ვერსის მანძილზე, რაც უფრო ახლოებს მას როგორც კახეთთან, ისე თბილისთან. ეს გარემება კიდევ უფრო მეტ მნიშვნელობას ანიჭებს ამ ოლქს სამხედრო თვალსაზრისით. ამიტომ იყო, რომ შაჰბაზმა ზაქათალის ოლქის დასავლეთის ნაწილი აყარა მთელი ქართველთა და მათ ადგილს სპარსელები დასახლა. ასეთი იყო მდგომარეობა მეფობის დროს. შემდეგ, როცა საქართველო დაიპყრო რუსეთმა, ზაქათალის ოლქი მთლიანად თბილისის გუბერნიაში ჩარიცხა და მას მართავდა რუსის გენერალ-გუბერნატორი — რუსები თუ ქართველები. ასე გაგრძელდა ერთ საუკუნეზე მეტი, სანამ არ მოხდა 1917 წლის რევოლუცია. რევოლუციის მიერ გამოწვეულ არეულ-დარეულში, როცა საქართველოს დამოუკიდებლობა არც კი იყო გამოცხადებული და ჯერ-ჯერობით, არც საქართველოს მთავრობა არსებობდა — ოლქს დაეტაცნენ აზერბაიჯანი. 1918 წ. იანვარში შესდგა ამ ოლქის მცხოვრებთა წარმომადგენლების კრება, რომელმაც მოსთხოვა აზერბაიჯანის მთავრობას მიეცეთ ოლქისათვის ავტონომიური უფლებები. ამ დროს აზერბაიჯანის მთავრობის თავმჯდომარეთ იყო ფ. ხან-ხოისკი, ხან-ხოისკის თანხმობა განაცხადა ყრილობის მიერ მიღებულ დადგენილებაზე. მაგრამ ეგიდოდა დრო და დადგენილება სისრულეში არ მოქყავდათ. მცხოვრებნი დარწმუნდნენ რომ აზერბაიჯანის მთავრობა სრულიად არ ფიქრობდა მიღებული დადგენილების ცხოვრებაში გატარებას. 1919 წ. 26 ნოემბერს, შესდგა მეორე ყრილობა, რომელმაც დაკვალა თავის დეპუტატებს, აზერბაიჯანის პარლამენტში მოეთხოვათ მთავრობისათვის „ათეგორიულად შესრულება იმ პირობების, რომელიც იყო მიღებული პირველ ყრილობაზე. თანახმად ამ დავალებისა — იმავე წლის ორ მარტს, ზაქათალის დეპუტატმა ბაბა კაბულოვმა „წარილობთ მთავრობის თავმჯდომარეს ეცნობებია მისთვის სულ მოკლე დროში მთავრობის დადგენილება მათი მოთხოვნილების შესახებ. ამ დროს აზერბაიჯანის მთავრობის თავმჯდომარეთ იყო უსუბეკოვი.

უნდა ითქვას რომ აღმოსავლეთის საზღვრები ყველაზე რთული და მწვავე საკითხი იყო. ამ საზღვრების საკითხში დიდ პრეტენზიას აცხადებდნენ აზერბაიჯანი და სომხეთი. მდგომარეობა ითხოვდა როგორმე მის თანხმობით მოგვარებას, რომ სამ ახლად შექმნილ რესპუბლიკათა შორის საზღვრის გამო ომი არ ატეხილიყო. ჩვენმა მთავრობამ საზღვრის დადგენა, ჯერ კიდევ ჩემს მოსკოვში წასვლამდე, შექმნა საგანგებო კომისია, რომლის წევრებთან მოიწვია ექვ. თაყაიშვილი, ირ. წერეთელი, დ. ონიაშვილი და მისცა მათ უფლება მოეწვიათ კომისიის წევრთა ყველა, ვისაც საჭიროთ დაინახავდნენ. კომისიამ მოიწვია პავ. ინგოროყვა და ალ. მდივანი. ამ კომისიამ დაავალა ინგოროყვას დაემუშავებინა ეს საკითხი და მოეხსენებია კომისიისათვის. პ. ინგოროყვამ დაამუშავა ვრცელი მოხსენება, რომელიც იყო აშენებული არა ეთნიურ საზღვრებზე, არამედ სახელმწიფოს საჭიროებაზე. კომისიამ ერთხმად გაიზიარა ინგოროყვას წარდგენილი საზღვრები და დაადგინა მოისმინოს იმფორმაციის სახით აზერბაიჯანისა და სომხეთის მთავრობების აზრი. აზერბაიჯანის მთავრობა არ მოვიდა. სომხეთიდან მოვიდნენ ალ. ხატისოვი, გენ. კორგანოვი და კარჩიკიანი. მათ გააცნეს კომისიას სომხეთის აზრი ამ საზღვრების მოწესრიგების შესახებ, განსხვავება იმდენად დიდი აღმოჩნდა, რომ შეხვედრა სრულად აზრთა უბრალო გაცვლა-გამოცვლილი.

ამაზე წინ კიდევ ამიერკავკასიის სეიმმა აირჩია ე. წ. ტერიტორიის გადამჭიდნავი კომისია სამი წევრისაგან: თავმჯდომარე — საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრი ნ. რამიშვილი, წევრები— აზერბაიჯანის განთლების მინისტრი უსუბეგოვი და სომხეთიდან — სასურსათო მინისტრი საველიანი. ამ კომისიამ თავის უფლებით კიდევ მოიწვია კომისიაში თვითეული ერიდან სამ-სამი კაცი. ჩვენგან იყვნენ მიწვეულნი: ექ. თაყაიშვილი, ფ. გოგიჩაიშვილი და ხოშტარია (დუტუ მეგრელი). პირველ სხდომაზე კომისიამ ერთხმად სასურველად მიიჩნია რომ თვითეულ ერს ჰქონოდა თავის მჭიდროთ შემოფარგლული ტერიტორიალური ერთეული, ხოლო როგორ მოხერხდებოდა ეს — ამის დასამუშავებლათ აირჩია მცირე კომისია სამი წევრისაგან. კომისიის სახელით „ეროვნულ საბჭოში“ მოხსენება გააკეთა ნ. რამიშვილმა, რომელმაც განაცხადა, რომ კომისიამ უკამათოდ იცნო ბაქოს გუბერნია აზერბაიჯანის უდაო კუთვნილებათ, ქუთაისის გუბერნია—საქართველოს უდაო კუთვნილებათ, დანარჩენი კი ზოგი მთლიანად, ზოგი ნაწილობრივ გამოაცხადა სადაოთ. სომხეთისათვის უდაოთ აღიარა გუმბრის მაზრა, ყარსის ნაწილი, ეჩმიაძინის და ერევნის მაზრების ნაწილები, დანარჩენი კი გამოაცხადა სადაოთო. შეკითხვაზე ზაქათალის ოლქის შესახებ მან განაცხადა, რომ ამ ოლქს მთლიანად მოითხოვენ აზერბაიჯანელები ისე დაყინებით, რომ საზღვრების შესწორებაც კი არ მიიჩნიათ შესაძლებლათო, დანარჩენებზე კი პრეტენზიას არ აცხადებენ, თუ ისინი არ დაუთმობა მეორე მხარეს ე. ი. სომხეთსო. ეს იყო წინასწარი აზრების შეკრება — ვის, სად, რა ტერიტორიალური პრეტენზიები ჰქონდა. ყველა ეს ცნობები უნდა გადასცემოდა მთავარ კომისიას, მაგრამ სეიმის დაშლის გამო ეს კომისიაც გაუქმდა ისე, რომ მეორედ შეკრებაც ვერ მოასწრო.

როცა მე მოსკოვში წავედი არც დეპუტატ კაბულოვს ჰქონდა მიღებული პასუხი თავის შეკითხვაზე აზერბაიჯანის მთავრობისაგან და არც სომხეთთან ჰქონდა ჩვენ მთავრობას მოგვარებული. აღმოსავლეთის საზღვრები, რომელიც, პირველ ყოვლისა, ეხებოდა მის პრეტენზიებს ზაქათალის ოლქში, მიუხედავად იმისა, რომ ძალიან ვჩქარობდი მოსკოვში ჩასვლას — მგზავრობის პირობები რუსეთის ტერიტორიაზე წარმოებული სამოქალაქო ომის გამო იმდენად ძნელი და რთული იყო, რომ მას დიდი დრო დასჭირდა. გზაში გავიგე მომხდარიყო აზერბაიჯანის გაწითლება. (1920 წლის 27 აპრილს, გ. შ.) მოსკოვში კი გავიგე, რომ ზაქათალის ოლქის საზღვარზე საბჭოთა ჯარები აწარმოებდნენ ომს ჩვენს ჯარებთან (1920 წლის 4 მაისიდან 12 მაისამდე, რომელიც საქართველოს გამარჯვებით გათავდა, გ. შ.) თუმცა ოფიციალურად ეს არსად იყო გამოცხადებული. მე გავიგე ეს კერძო წყაროდან და მაშინვე მივმართე ლენინს, როგორც კომისარიატის თავმჯდომარეს და განუცხადე, რომ თუ არ მოახდენდა განკარგულებას ომის შეწყვეტის შესახებ — გავანებებდი თავს სამშვიდობო მოლაპარაკებას. ლენინმა მისი პირადი მდივანი აბელ ენუქიძის თანდასწრებით მითხრა, რომ მან ამის შესახებ არაფერი იცის და იქვე დაავალა ენუქიძეს შეკითხებოდა ტროცკის, როგორც სამხედრო კომისარის, თუ რაშია საქმე. ენუქიძე მაშინვე შეეკითხა ტროცკის და როგორც მოახსენა ლენინს ტროცკის ეთქვა — არავითარი ომი არ სწარმოებს. ყოველ შემთხვევაში, მე არაფერი ვიცი და ავალებდა ენუქიძეს ეთხოვა ჩემთვის შეეკითხებოდი თბილისს — თუ რომელი ჯარის ნაწილებია, რომ იქ იბრძვიან. როდესაც ენუქიძემ ეს გადასცა ლენინს, ლენინმ ბრაზობა და მითხრა: „ხომ ხედავთ, არაფერი არ მოსხდარა და ჭორებმა არ უნდა შეუშალოს ხელი მოლაპარაკებას“-ო.

მეორე დღეს საღამოს, როცა საგარეო საქმეთა კომისარიატში მივდიოდი მოლაპარაკების გასაგრძელებლად — ისევე კერძო, მაგრამ ნამდვილი წყაროდან, გავიგე, რომ ომი ჯერ-ჯერობა. როცა კომისარიატში მივედი, განვაცხადე-თუ ომი არ შეწყვეტილა, აზრი არ აქვს მოლაპარაკებას მეთქი და ავსთხოვე მოეცათ ჩემთვის საშუალება დავლაპარაკებოდი ლენინს. კარახანმა, რომელიც აწარმოებდა ჩემთან მოლაპარაკებას საბჭოთა მთავრობის სახელით, გულახდილად მითხრა, რომ მას არ შეუძლია ლენინთან პირდაპირ დალაპარაკების საშვალება მომცეს ტელეფონით. მომცა ენუქიძის ტელეფონი და მას ვთხოვე გადაეცა ლენინისათვის რომ მომიღოს ამ კითხვის შესახებ, რომელზედაც გუშინ ველაპარაკე. ენუქიძემ გადმომცა, რომ ლენინი ჯერ არ მოსულა თავის კაბინეთში და როგორც მოვა მოვახსენებო. ენუქიძემ იცოდა რაში იყო საქმე და ამ შემთხვევაში მე მისი სრული ნდობა მქონდა.

აქვე უნდა აღვნიშნო, რომ საბჭოთა მთავარი კომისარიატები ამ დროს მუშაობდნენ ხმოლოდ ღამით. დღე ამ კომისარიატებში უბრალო მოხელეების მეტს ვერავის ნახავდით. ენუქიძის პასუხის მოლოდინში მე განვაგრძე მოლაპარაკება. საკითხი ტერიტორიისა და საზღვრების უკვე მოთავებული იყო. მოლაპარაკება სწარმოებდა იმ ჯარების შესახებ, რომელიც გამოვიდენ ჩვენში ვლადიკავკაზიდან (ერდელის ჯარები). თერთმეტი საათი იქნებოდა ენუქიძემ გადმომცა რომ ელაპარაკა ლენინს და ის შეპირდა ახლავე მოახდენდა განკარგულებას. თორმეტ საათზე ლენინის კაბინეტიდან გამოიძახეს კარახანი, რომელსაც, როგორც გამოიოქვა, ლენინმა უბრძანა ჩემთან ერთად წასულიყო ფოსტაში, გამოეძახა ბაკოში ორჯონიკიძე და გადაეცა მისთვის მისი ბრძანება, რომ თუ საქართველოს საზღვარზე მართლა სწარმოებს ომი დაუყოვნებლივ შეეწყვიტა და ჯარები უკან გაეწვია. წინააღმდეგ შემთხვევაში სასტიკ პასუხს აგებდა. კარახანი შემოვიდა, გამაცხო ლენინს ეს განკარგულება და მთხოვა წასულიყავი მასთან ერთად ფოსტაში ტელეგრაფის ბიუროში. პირველის ნახევარი იყო როცა იქ მივედით. კარახანის ბრძანებით მაშინვე გვამეძახეს ბაკოში ორჯონიკიძე, რომლის მოძებნის და მოსვლას თითქმის ერთი საათი დასჭირდა. როცა მოვიდა — კარახანმა სიტყვა-სიტყვით გადასცა ლენინის ბრძანება. ორჯონიკიძემ უპასუხა: „არ ვეთანხმები, მაგრამ, ვემორჩილებიო“. მე ვისარგებლე ფოსტაში ყოფნით და გამოვიძახე თბილისი. მოვიდა ევგენი (გეგეჭკორი) და ჩემს საყვედურზე — რატომ არ მაცნობა თუ ომი სწარმოებდა, მან მითხრა: სასაყვედურო ჩვენ გვაქვს და შენ აქეთ საყვედურობო! იმდენი რამე გადმოგვეცოთ და არც ერთზე პასუხი არ მოგვეცოო. მე აქედან გავიგე, რომ ჩვენ მთავრობას მაშინვე ეცნობებია ჩემთვის ყოველივე, მაგრამ მე არ გადმომცეს. მე გადაეცეი მას ლენინის ბრძანება, რითაც ის კმაყოფილი დარჩა და მითხოვა ძალიან მედევნებია თვალ-ყური მომხდარი ამბებისათვის. მე ვერ გადავეცი მას კარახანის თანდასწრებით თუ როგორ შევიწროებული ვიყავი ამ მხრივ, ისიც ვერ უთხარი, რომ მის მიერ გადმოცემულ ცნობებსაც ვერ ვღებულობდი. ლაპარაკი იყო რუსულად, რადგან პპარატით გადმცემმა ქართული არ იცოდა, თან სასტიკი ცენზურა, ყოველივე ზედმეტ, აუწონლათ ნათქვამ სიტყვას ჩემგან თუ თბილისიდგან, შეეძლო გაერთულება თვით მოლაპარაკება, რომელიც ჯერ კიდევ არ იყო დასრულებული. ამიტომ, ურთიერთობა თბილისთან, თუ იქიდან ჩემთან, რასაკვირველია ვერ იქნებოდა ნორმალური. მაგრამ რაც მოხერხდა ისეთ პირობებში — უეჭველია მასაც დიდი გავლენა ჰქონდა აზერბაიჯანთან მომხდარ შეტაკებაში. რით დასრულდა და როგორ სწარმოებდა ეს ომი ცნობილია და ამაზე მე აქ არაფერს ვიტყვი.

მიუხედავად ოლქის ასეთი რთული მდგომარეობისა — ის მაინც შეტანილია ხელშეკრულების ორ მუხლში. ერთი — საერთო საზღვრებში და მეორე — სადაც ჩამოთვლილია თუ რა ნაწილები

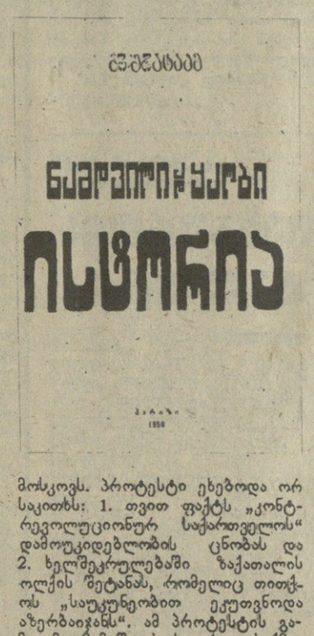

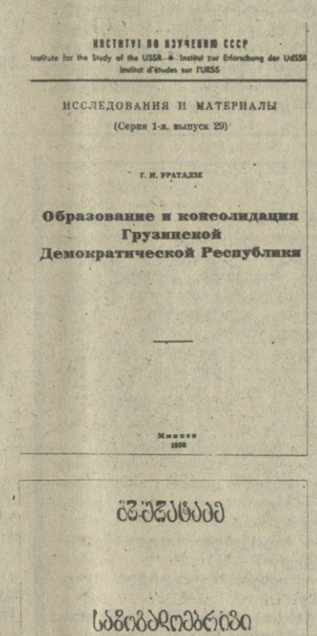

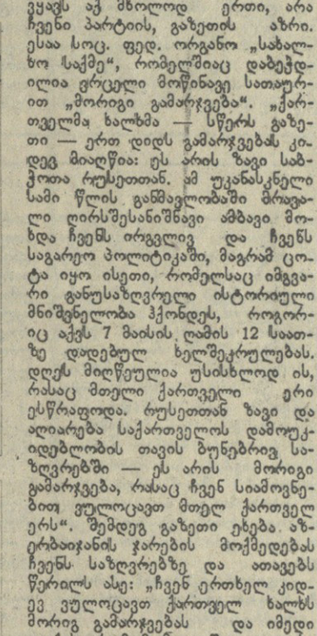

მოსკოვს. პროტესტი ეხებოდა ორ საკითხს: 1. თვით ფაქტს „კონტრრევოლუციონურ საქართველოს“ დამოუკიდებლობის ცნობას და 2. ხელშეკრულებაში ზაქათალის ოლქის შეტანას, რომელიც თითქოს „საუკუნეობით ეკუთვნოდა აზერბაიჯანს“. ამ პროტესტის გამო მე მიმიწვიეს საგარეო საქმეთა კომისარიატში. გამაცნეს ის და მთხოვეს მის შეხახებ ჩემი აზრი. მე განვუცხადე, რომ მე მჭონდა დავალებული მოლაპარაკება საბჭოთა მთავრობასთან მხოლოდ და მხოლოდ იმ საკითხების შესახებ, რომელიც შეეხებოდა საქართველოს და საბჭოთა კავშირს. იმ საკითხზე კი, რომელიც ეხება სხვა სახელმწიფოს — მე არ შემიძლია რაიმე მოლაპარაკება ვაწარმოვო არსებითად, რადგან ამის მანდატი მე არ მაქვს. ამიტომ თუ აზერბაიჯანს რაიმე სადავო აქვს საქართველოსთან, უნდა მმართოს საქართველოს მთავრობას პირდაპირ. მე გამოვდიოდი იმ შეხედულებიდან, რომ დავა აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის სრულიად არ ეხებოდა საბჭოთა მთავრობას, დაჯა უნდა მოგვარებულიყო თუ პირდაპირი მოლაპარაკებით არა — არბიტრაჟის სამკალებით, მაგრამ არას შემთხვევაში არა იარაღით. ჩემი პოზიცია იმდენად პრინციპიალური იყო, რომ კარახანმა მის წინააღმდეგ ვერ შესძლო ისეთი რამის წამოყენება, რომლის დაცვას ის შესძლებდა საჯაროთ. ამით დათავდა პირველი თათბირი.

მეორე თათბირზე, 12 მაისს, მოხდა ცალკე შეთანხმება. ეს შეთანხმება შესდგება სამი მუხლისაგან: 1. დავა საზღვარზე აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის და ავრეთვე თვით ზაქათალის ოლქში უნდა გადაეცეს გადასაწყვეტად მერეულ კომისიას. 2. კომისიის განაჩენის გამოტანამდე არც საქართველო და არც აზერბაიჯანი არ შეიყვანენ ოლქში ახალ ჯარებს, გარდა იმისა, რომელიც იქ შეთანხმების დროს იდგა და 3. ეს შეთანხმება შედის ძალაში ხელის მოწერისთანავე და არ საჭიროებს რატიფიკაციას.

როგორც ვხედავთ არც „გადამიცია ოლქი“ და არც „მოუტლეჯია“ ის ვინმეს საქართველოსაგან. ოლქი აღნიშნულია ხელშეკრულებაში და დარჩა ისე, როგორც იყო შეტანილი. 12 მაისის ხელშეკრულება მოითხოვს მხოლოდ საზღვარზე თუ ოლქში რომელმე ნაწილის (თუ იქნებოდა ასეთი ნაწილი) დავის გადაწყვეტას თვით დაინტერესებულ სახელმწიფოთა მიერ პირდაპირი მოლაპარაკებით, თუ არა და —არბიტრაჟით. აღსანიშნავია ისიც რომ ეს არის არა ხელშეკრულება, არამედ შეთანხმება ჩემსა და კარახანს შორის და ასეთი სათაურითაც არის დაბეჭდილი ცალკე ფურცელზე. ამ დროს აზერბაიჯანის საზღვარზე შექმნილი მდგომარეობის გამო — ეს იყო საუკეთესო გამოსავალი: ოლქი უდავოთ საქართველოს საზღვრებში დარჩა, სადაო ადგილების საკითხი კი უნდა მოგვარებულიყო მოლაპარაკებით და არა იარაღით.

ახალ სახელმწიფოთა შორის ყველგან და ყოველთვის ყოფილა და იქნება დავა საზღვრებზე თუ რომელიმე ნაწილზე, მაგრამ მისი მოწესრიგება უნდა მოხდეს დაინტერესებულ მხარეების მიერ. ამას ვიცავდი მე და კიდევაც მივაღებინე. ასეთი შეთანხმება იმ მომენტში სამხედრო მხრითაც დიდი მიღწევა იყო, თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ აზერბაიჯანი უკვე გასაბჭოებული იყო და იქ ბოლშევიკური რეჟიმი ამყარებულიყო. ეს ფაქტი ეხებოდა ორ საკითხს: 1. თვით ფაქტს „კონტრრევოლუციონურ საქართველოს“ დამოუკიდებლობის ცნობას და 2. ხელშეკრულებაში ზაქათალის ოლქის შეტანას, რომელიც თითქოს „საუკუნეობით ეკუთვნოდა აზერბაიჯანს“. ამ პროტესტის გამო მე მიმიწვიეს საგარეო საქმეთა კომისარიატში. გამაცნეს ის და მთხოვეს მის შეხახებ ჩემი აზრი. მე განვუცხადე, რომ მე მჭონდა დავალებული მოლაპარაკება საბჭოთა მთავრობასთან მხოლოდ და მხოლოდ იმ საკითხების შესახებ, რომელიც შეეხებოდა საქართველოს და საბჭოთა კავშირს. იმ საკითხზე კი, რომელიც ეხება სხვა სახელმწიფოს — მე არ შემიძლია რაიმე მოლაპარაკება ვაწარმოვო არსებითად, რადგან ამის მანდატი მე არ მაქვს. ამიტომ თუ აზერბაიჯანს რაიმე სადავო აქვს საქართველოსთან, უნდა მმართოს საქართველოს მთავრობას პირდაპირ. მე გამოვდიოდი იმ შეხედულებიდან, რომ დავა აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის სრულიად არ ეხებოდა საბჭოთა მთავრობას, დაჯა უნდა მოგვარებულიყო თუ პირდაპირი მოლაპარაკებით არა — არბიტრაჟის სამკალებით, მაგრამ არას შემთხვევაში არა იარაღით. ჩემი პოზიცია იმდენად პრინციპიალური იყო, რომ კარახანმა მის წინააღმდეგ ვერ შესძლო ისეთი რამის წამოყენება, რომლის დაცვას ის შესძლებდა საჯაროთ. ამით დათავდა პირველი თათბირი.

მეორე თათბირზე, 12 მაისს, მოხდა ცალკე შეთანხმება. ეს შეთანხმება შესდგება სამი მუხლისაგან: 1. დავა საზღვარზე აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის და ავრეთვე თვით ზაქათალის ოლქში უნდა გადაეცეს გადასაწყვეტად მერეულ კომისიას. 2. კომისიის განაჩენის გამოტანამდე არც საქართველო და არც აზერბაიჯანი არ შეიყვანენ ოლქში ახალ ჯარებს, გარდა იმისა, რომელიც იქ შეთანხმების დროს იდგა და 3. ეს შეთანხმება შედის ძალაში ხელის მოწერისთანავე და არ საჭიროებს რატიფიკაციას.

როგორც ვხედავთ არც „გადამიცია ოლქი“ და არც „მოუტლეჯია“ ის ვინმეს საქართველოსაგან. ოლქი აღნიშნულია ხელშეკრულებაში და დარჩა ისე, როგორც იყო შეტანილი. 12 მაისის ხელშეკრულება მოითხოვს მხოლოდ საზღვარზე თუ ოლქში რომელმე ნაწილის (თუ იქნებოდა ასეთი ნაწილი) დავის გადაწყვეტას თვით დაინტერესებულ სახელმწიფოთა მიერ პირდაპირი მოლაპარაკებით, თუ არა და —არბიტრაჟით. აღსანიშნავია ისიც რომ ეს არის არა ხელშეკრულება, არამედ შეთანხმება ჩემსა და კარახანს შორის და ასეთი სათაურითაც არის დაბეჭდილი ცალკე ფურცელზე. ამ დროს აზერბაიჯანის საზღვარზე შექმნილი მდგომარეობის გამო — ეს იყო საუკეთესო გამოსავალი: ოლქი უდავოთ საქართველოს საზღვრებში დარჩა, სადაო ადგილების საკითხი კი უნდა მოგვარებულიყო მოლაპარაკებით და არა იარაღით.

ახალ სახელმწიფოთა შორის ყველგან და ყოველთვის ყოფილა და იქნება დავა საზღვრებზე თუ რომელიმე ნაწილზე, მაგრამ მისი მოწესრიგება უნდა მოხდეს დაინტერესებულ მხარეების მიერ. ამას ვიცავდი მე და კიდევაც მივაღებინე. ასეთი შეთანხმება იმ მომენტში სამხედრო მხრითაც დიდი მიღწევა იყო, თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ აზერბაიჯანი უკვე გასაბჭოებული იყო და იქ ბოლშევიკური რეჟიმი ამყარებულიყო. ეს ფაქტი ეხებოდა ორ საკითხს: 1. თვით ფაქტს „კონტრრევოლუციონურ საქართველოს“ დამოუკიდებლობის ცნობას და 2. ხელშეკრულებაში ზაქათალის ოლქის შეტანას, რომელიც თითქოს „საუკუნეობით ეკუთვნოდა აზერბაიჯანს“. ამ პროტესტის გამო მე მიმიწვიეს საგარეო საქმეთა კომისარიატში. გამაცნეს ის და მთხოვეს მის შეხახებ ჩემი აზრი. მე განვუცხადე, რომ მე მჭონდა დავალებული მოლაპარაკება საბჭოთა მთავრობასთან მხოლოდ და მხოლოდ იმ საკითხების შესახებ, რომელიც შეეხებოდა საქართველოს და საბჭოთა კავშირს. იმ საკითხზე კი, რომელიც ეხება სხვა სახელმწიფოს — მე არ შემიძლია რაიმე მოლაპარაკება ვაწარმოვო არსებითად, რადგან ამის მანდატი მე არ მაქვს. ამიტომ თუ აზერბაიჯანს რაიმე სადავო აქვს საქართველოსთან, უნდა მმართოს საქართველოს მთავრობას პირდაპირ. მე გამოვდიოდი იმ შეხედულებიდან, რომ დავა აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის სრულიად არ ეხებოდა საბჭოთა მთავრობას, დაჯა უნდა მოგვარებულიყო თუ პირდაპირი მოლაპარაკებით არა — არბიტრაჟის სამკალებით, მაგრამ არას შემთხვევაში არა იარაღით. ჩემი პოზიცია იმდენად პრინციპიალური იყო, რომ კარახანმა მის წინააღმდეგ ვერ შესძლო ისეთი რამის წამოყენება, რომლის დაცვას ის შესძლებდა საჯაროთ. ამით დათავდა პირველი თათბირი.

მეორე თათბირზე, 12 მაისს, მოხდა ცალკე შეთანხმება. ეს შეთანხმება შესდგება სამი მუხლისაგან: 1. დავა საზღვარზე აზერბაიჯანსა და საქართველოს შორის და ავრეთვე თვით ზაქათალის ოლქში უნდა გადაეცეს გადასაწყვეტად მერეულ კომისიას. 2. კომისიის განაჩენის გამოტანამდე არც საქართველო და არც აზერბაიჯანი არ შეიყვანენ ოლქში ახალ ჯარებს, გარდა იმისა, რომელიც იქ შეთანხმების დროს იდგა და 3. ეს შეთანხმება შედის ძალაში ხელის მოწერისთანავე და არ საჭიროებს რატიფიკაციას.

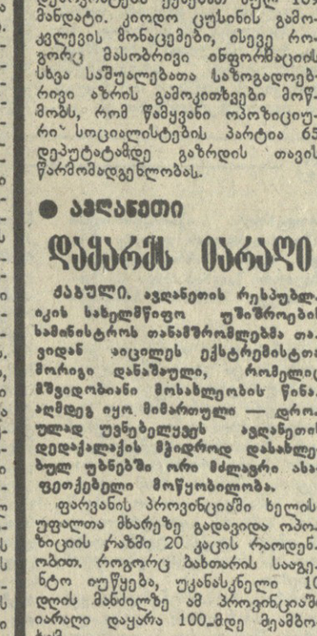

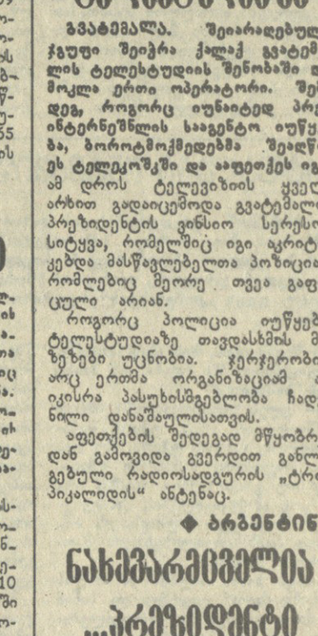

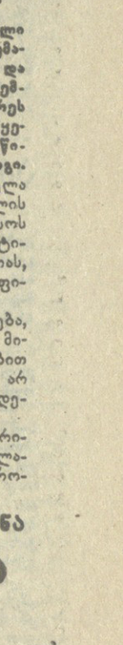

ფუძნებელი კრების პოლიტიკის და ტაქტიკის „გამარჯვება“ და სხვ.

გ. გვაზავა (ეროვ. დემ.) ულოცავს ქართველ ხალხს საბჭოთა რუსეთთან ზავს და ამბობს: „ამ ხელშეკრულებას დიდი მნიშვნელობა აქვს. ეს არის ჩვენი ეროვნული გამარჯვება. მართალია ბოლშევიკები ევროპის სახელმწიფოების მიერ არ არის (ცნობილი, მაგრამ თუ მხედველობაში მიეღებთ იმ გარემოებას, რომ ბოლშევიკები ფლობენ რუსეთს, მაშინ მათ მიერ ჩვენთან დადებული ზავის დიდი მნიშვნელობა ყველასათვის ცხადია. რუსეთმა იცნო დამოუკიდებლობა იმ საქართველოსი, რომელსაც თვითონ ფლობდა, ამით წინასწარ წყდება სხვა სახელმწიფოების მიერ ჩვენი ქვეყნის იურიდიული ცნობის საკითხი“ და სხვ.

ივ. გობეჩია (სოც. რევოლ.): „ხელშეკრულება რუსეთთან უდიდესი მნიშვნელობის აქტია. ზავი ხელმოწერილია რუსეთის არა რომელიმე ნაწილისაგან, არამედ ერთადერთ მთავრობისაგან, რომელიც აერთიანებს რუსეთს. ახლა რუსეთის პრეტენზიები საქართველოზე საავსებით მოიხსნა და ყველა სხვა ძალების ზრახვებს ნიადაგი დაეკარგა“ და სხვ.

ამ წერილს თან ერთვის რედაქციისაგან ასეთი დამატება: „როგორც კი შევიტყვეთ რუსეთის საბჭოთა მთავრობასთან ზავის დადების ამბავი, ჩვენმა რედაქციამ კვირას მაისის 9, საღამოს 7 ნახევარ საათზე, დამოუშვა ქართულ-რუსული დეპეშები, ხოლო ხელშეკრულების ძირითადი პირობების თაობაზე ხელმეორედ დაიბეჭდა მაისის ათს დილის დეპეშები“ („სახალხო საქმე“ № 822, 11 მაისი, 1920 წელი). ამავე ნომერშია დაბეჭდილი მთავრობის თავმჯდომარის ნ. ჟორდანიას მისალოცი დეპეშა, ჩემს სახელზე, გამოგზავნილი მოსკოვში. თუმცა ის ჩემთვის იქ არ გადმოუციათ.

ასე დაიფასა ეს ხელშეკრულება ყველა პარტიამ და ყველა გაზეთმა“... (გვ. 76-86).

ერთ თავის ადრინდელ სხვა ნაშრომში გრ. ურატაძე ამატებს:

მსოფლიოს სხვადასხვა სახელმწიფოებისაგან საქართველოს დამოუკიდებლობის „ცნობაში“ დიდი როლი ითამაშა საბჭოთა რუსეთთან 1920 წლის 7 მაისს დადებულმა ხელშეკრულებამ. ამ ხელშეკრულებით საბჭოთა რუსეთმა იცნო საქართველო იურიდიულად. ამ ხელშეკრულებამდე ჩვენ ვიყავით ყველას მიერ ცნობილი მხოლოდ დე ფაქტო, არ ვიყავით ცნობილი იურიდიულად, გარდა არგენტინისა. ეს იყო პირველი შემთხვევა, როცა სახელმწიფო სცნობდა თავის ნაწილის დამოუკიდებლობას მანამ, სანამ ის არ უცვნია სხვა სახელმწიფოს. წინათ ყოველთვის ხდებოდა უკუღმა: ჯერ სხვები იცნობდენ და მერე ის. ამ ხელშეკრულებით გაჭრა უკანასკნელი დაბრკოლება რომ სხვებსაც ეცანით. მას დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა აგრეთვე ბათუმის დაბრუნებაზედაც. ამ ხელშეკრულებას დიდი კმაყოფილებით შეხვდა ჩვენი ხალხი და მასთან ერთად ყველა ჩვენში მყოფი პირები. საფრანგეთის მისიის თავმჯდომარის ამხანაგმა ნონიანკურამ განუცხადა საგარეო საქმეთა მინისტრს ევგენი გეგეჭკორს, რომ „ამ ზავით საქართველომ აღიმეჭდა საუკეთესო ფურცელი თავის ისტორიისა და რუსეთის მიერ საქართველოს ცნობა უდიდესი მნიშვნელობის აქტია“... (იხ. გრ. ურატაძე, საზოგადოებრივი მოძრაობა საქართველოში (1821-1921 წწ., პარიზი, 1989, გვ. 178-179).

ამით დავამთავროთ გრიგოლ ურატაძის მოთხრობა. ჩვენ რამდენადაც შეგვეძლო მოვერიდეთ რ. გაბაშვილ-დ. ვაჩნაძეებთან გრ. ურატაძის მკვახე პოლემიკური ადგილების მოტანას და შემოვიფარგლეთ თხრობის პოზიტიური ნაწილით...

მომდევნო წერილში შევეხებით დამოუკიდებელი საქართველოს პირველი პრეზიდენტის ნოე ჟორდანიას მოგონებას საბჭოთა რუსეთის მეთაურთან ვ. ი. ლენინთან სამშვიდობო ზავის მისაღწევად გამართულ მოლაპარაკებაზე.

მკითხველს ვთავაზობთ გრ. ურატაძის ნაშრომთა გარეკანების ფოტოებს.

გურამ შარაძე.

უკანასკნელი

საქართველო — ეროვნული საკითხი

22 ივლისი — ეროვნული

◆ აშშ

უჩვეულო მოსმენა

ვაშინგტონი. კონგრესის წარმომადგენელთა პალატის შეიარაღებულ ძალთა კომიტეტის სხდომათა ძირითადმა დარბაზმა, რომელიც მორთული იყო ამერიკის შეერთებული შტატების ყველა სახელობის ჯარების ემბლემებითა და ალმებით, პარასკევს ვერ დაიტია ყველა მხურვალე დასწრებიდან უჩვეულო მოვლენას — სახელოთა კავშირის მარშლის ს. თ. ახრომეევის მოსმენის თემაზე „სახელოთა კავშირის პოზიცია 1990-იან წლებში ეროვნული უშიშროების სფეროში“.

შესავალ განცხადებაში მარშალმა ს. თ. ახრომეევმა გამოთქვა იმედი, რომ ჩვენი საუკუნის 90-იან წლებში სახელმწიფოთა ეროვნული უშიშროების ინტერესები უზრუნველყოფილი იქნება უპირატესად პოლიტიკური და არა სამხედრო საშუალებებით. სახელოთა კავშირი, თქვა მან, სწორედ ამ მიზანს ესწრაფვის.

◆ იაპონია

პოლიტიკური პროგნოზი

ტოკიო. იაპონიის მმართველი ლიბერალურ-დემოკრატიული პარტია დაკარგავს უმრავლესობას პარლამენტის ზედა პალატაში 23 ივლისს დანიშნული არჩევნების შედეგად. ასეთი პროგნოზი წამოაყენა კიოდო ცუსინის სააგენტომ, რომელიც ეყრდნობა კენჭისყრამდე ერთი კვირით ადრე გამართული ამომრჩეველთა საერთო-ეროვნული გამოკითხვის შედეგებს.

საგენტოს შეფასებების თანახმად, არჩევნების შედეგად, რომლის

ფაქტი * მოვლენა * კომენტარი

ახალქალაქი: დროზე ავუგოთ ბინები აჭარლებს

საქართველოში მთელი მისი მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის მანძილზე, ალბათ, არ ყოფილა ერთი რეგიონიდან მეორეში ხალხით ისეთი მასობრივი და მასშტაბური გადასახლება, როგორც ახლაა. ეს გასაგებიცაა. უკანასკნელ წლებში მომხდარმა სტიქიურმა უბედურებებმა აიძულა ათიათასობით ოჯახი აყრილიყო მშობლიური ადგილებიდან სვანეთში, მთიან აჭარაში, ზემო იმერეთში... ისინი სახლდებიან კახეთის, სამხრეთ საქართველოს და ქვემო ქართლის რაიონებში. და ყველგან, სადაც ისინი ჩადიან, იქმნება ახალი კეთილმოწყობილი სოფლები, ყველგან ღორძინდება სიცოცხლე.

უსახლკაროდ დარჩენილ აჭარლებს იწვევენ რესპუბლიკის მრავალი რაიონი, მათ შორის ახალქალაქის რაიონიც. აქ გამოყვეს ფართობი განაშენიანებისათვის და გამოძებნეს. საშენი მასალების რესურსები.

მაგრამ, სწორი არ იქნებოდა გვთქვა, თითქოს რაიონი მარტოდმარტო დარჩენილიყოს უბედურებაში მოხვედრილ ადამიანებთან და მათ პრობლემებთან. როგორც იტყვიან, სამეს ყველამ ერთად მოჰკიდა ხელი. პრაქტიკულად არ დარჩენილა რესპუბლიკის არც ერთი სამინისტრო, უწყება, დიდი საწარმო, რომ არ მონაწილეობდეს დაპროექტებაში, შენებლობაში, მასალების და მექანიზმების მიწოდებაში, პროდუქციის ან სამრეწველო საქონლით მომარაგებაში. თანაც, ყოველივე ეს კეთდება ავრალური წესითა სასწრაფოდ: მთაში მალე ზამთრდება და აცივებამდე ბუნების მიერ ნაბოძებ რამდენიმე თვეში ძალზე ბევრი რამაა გასაკეთებელი. მუშაობას კონვეიერული წესით თუ არ წარვმართავთ, დაზარალებულთა ოჯახები ღია ცის ქვეშ დარჩებიან.

აი რამდენიმე ფაქტი. სოფელ ჩუნჩხაში ამიერკავკასიის ტრანსშენის ტრესტმა წელს უნდა აეშენოს 27 სახლი, მაგრამ მისი კოლექტივი გვაირდება, რომ დამატებით კიდევ სამ სახლს აშენებს. ამავე სოფელში გაემგზავრნენ ქუთაისის ელექტრომექანიკური ქარხნის წარმომადგენლები, რომლებიც თავიანთი ძალებითა და სახსრებით აშენებენ სახლს ერთი ოჯახისათვის. სხვათა შორის, ქუთაისელები შეფობას უწევენ ამ სოფელს. საქართველოს მეორე ინდუსტრიული ცენტრის ტრაქტორმშენებლებს აქ საჭიროდ მოაქვთ სამი მცირეგაბარიტიანი ტრაქტორი, დაეხმარებიან დაზარალებულებს ბინებისა და წყალსადენის მშენებლობაში. ბევრს აკეთებენ საქართველოს პოლიტექნიკური ინსტიტუტის ბათუმის ფილიალის სტუდენტებიც. სხვათა შორის, ამ ზაფხულს რესპუბლიკის უმაღლესი სასწავლებლების 500-ზე მეტი სტუდენტი შრომითის სემესტრს გაატარებს ახალქალაქის რაიონში ჩამოსახლებულთათვის სოფლების მშენებლობაზე. თბილისის სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება „ელვას“ კოლექტივმა იკისრა თავისი ძალებითა და სახსრებით აეშენოს რამდენიმე ასაწოსი ფინური სახლი, რომლებშიც ჯერ ხალხი შესახლდება, შემდეგ კი ამბულატორიები, ბიბლიოთეკები განლაგდება... შეიძლება კიდევ და კიდევ ჩამოვთვალოთ, თუ რა კეთდება აქ მთელი სულითა და გულით, ხალისით. შეიძლება, მაგალითად, ითქვას, რომ თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტებმა გადაწყვიტეს იმუშაონ ორ ცვლად, რომ ჰიდროენერგომშენი და კავკასგვირაბმშენი აშენებენ წყალსადენს შესაბამისი გაწმენდებით, რომ ჰიდროენერგომშენი აქ ბინების მშენებლობის გარდა სამშენებლო ინდუსტრიის ბაზის შექმნითაც არის დასაქმებული...

მართალია, იძულება არავის არ სჭირდება, მაგრამ საქართველოს სსრ მთავრობა, სპეციალურად შექმნილი რესპუბლიკური კომისია მუდმივ კონტროლს უწევენ ყველა იმ საკითხს, რომლებიც ეხება მშენებლობასა და მის უზრუნველყოფას ყოველივე საჭიროთი.

ახალქალაქის რაიონში იყო საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველი მოადგილე ოთარ ქვილითაია, რომელმაც ხელმძღვანელ მუშაკებთან ერთად მოიარა მთელი რიგი სოფლები, სადაც მშენებლობა მიმდინარეობს.

საქინფორმის კორესპონდენტი შეხვდა ო. ე. ქვილითაიას და სთხოვა მას მოკლედ ეამბნა იმ უპირველესი ამოცანების შესახებ, რომელთა გადაწყვეტა დაეჩქარებს საშუალებას საქართველოს ამ რეგიონში. ჩვენი ამოცანები ყველა უპირველესი მნიშვნელობისაა, თქვა მან. — საქმეები გადაუდებელია. მაგრამ პრობლემათა ამ მასიდან რამდენიმეს გამოვყოფდი. პირველი. სამშენებლო კონვეიერის ყველა რგოლის სინქრონული მუშაობა: ბიება — პროექტი — მშენებლობა. მაგალითად, არ უნდა ველოდოთ, თუ როდის მოგვცემენ პროექტს. მუშაობა უნდა დავიწყოთ ნულოვანი ციკლიდან, რადგან ცნობილია დამპროექტებლების ჩანაფიქრი. მეორე. მაქსიმალურად უნდა გაძლიერდეს ადგილობრივ ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობა: მათ ზუსტ მუშაობას მნიშვნელოვანწილად შეუძლია დააჩქაროს მშენებლობა. მესამე. უნდა გაიზარდოს სამშენებლო უბნების ხელმძღვანელთა როლი. მათ იციან, თუ როდის და რა შეიძლება დასჭირდეთ, და დროულად უნდა მოიმარაგონ მასალები, რათა მშენებლობა არც ერთი წუთით არ შეწყდეს. მეოთხე. საჭიროა ყველა ორგანიზაციის მეცადინეობის კონცენტრაცია, მისი კოორდინაცია.

უნდა ითქვას, რომ დღეს არ დგას დაზარალებული მოსახლეობისათვის სოფლების ასაშენებლად ძალებისა და სახსრების საკითხი — მთავრობას აქვს ყოველივე საჭირო იმისათვის, რომ უზრუნველყოს ხალხი ბინებით. ოღონდ უნდა გვასწავლიდეს, რომ, თუ დღეს ჯერჯერობით არ ვაშენებთ სოციალურ-კულტურული დანიშნულების ობიექტებს, ეს სულაც არ ნიშნავს, რომ ხვალ ეს ობიექტები არ აშენდება. ამას ჯერჯერობით ვერ ვასწრებთ. ახალ ადგილებზე საცხოვრებლად გადმოსულებს ექნებათ ბიბლიოთეკა, კლუბი, ამბანო და ბევრი სხვა რამ. დღეს კი დრო ძალზე გვაჩქარებს.

მაქსიმალური აქტიურობა უნდა გამოიჩინოს საოლქო შტაბმა, რომელსაც აჭარის სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე გ. ე. ჩიგოგიძე მეთაურობს. მან კოორდინაცია უნდა გაუწიოს რესურსების, ფულადი და მატერიალური დახმარების განაწილებას.

ადგილზე უნდა განვითარდეს სამშენებლო ინდუსტრიაც, რათა შორიდან არ მოგვიხდეს მშენებლობისათვის საჭირო მასალების მოტანა. მუშაობა ამ მიმართულებით უკვე დაიწყო. გადაწყდა მთელი რიგი უპირველესი ამოცანები, რომლებიც ეხება დამატებითი მანქანების, მექანიზმების, მუშახელის გამოყოფას.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის სამდივნომ 1989 წლის 12 ივლისს გადაწყვიტა ქალაქებში ზუგდიდსა და თელავში ჩვენი ლიტერატურული ორგანიზაციის განყოფილებების შექმნისა და ალმანახების „ენგურის“ და „ალაზნის“ დაარსების საკითხები. ასევე გადაწყდა საქართველოს მწერალთა კავშირის გორის განყოფილების ყოველწლიური კრებული „ლიახვი“ გადაკეთდეს ალმანახად. ალმანახები უნდა გამოვიდეს გამომცემლობა „მერანის“ ბაზაზე.

ამ საკითხების განხილვისას გამოითქვა აზრი, რომ აუცილებელია რესპუბლიკის ერთ-ერთ კულტურულ ცენტრში ქალაქ აქ ზუგდიდში შეიქმნას უმაღლესი სასწავლებელი.

როგორც ცნობილია, დიდი სამამულო ომის დაწყებამდე ქალაქ ზუგდიდში არსებობდა აკაკი წერეთლის სახელობის სამასწავლებლო ინსტიტუტი, რომელიც ომის დღეებში დაიხურა.

ჩვენი ღრმა რწმენით, ზუგდიდის აკაკი წერეთლის სახელობის სახელმწიფო ინსტიტუტი უნდა გაიხსნას სწორედ დიდი აკაკის საიუბილეო წელს — 1990 წელს.

ეს გვეფერება, რომ ქართველი ხალხი მხურვალედ დაუჭერს მხარს ჩვენს წინადადებას და დადებითად გადაწყდება ეს საკითხი, რითაც კიდევ ერთ ძვირფას საჩუქარს მიეუღლენით ჩვენს ერს, ჩვენს სახელოვან ახალგაზრდობას.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის სამდივნო:
მუხრან მაჭავარიანი,
ხუტა ბერულავა,
ეროვერ ნიდარაძე,
ბურაბ ფანჯიკიძე.

„წერილი ეკონომისტს“

აქტუალური ინტერვიუ

სტატიური უბედურებისგან დაზარალებული აჭარლებისადმი დახმარება, მათი სამშობლო საქართველოში ჩასახლების დროზე მოგვარება გულთან ახლოს მიიკარა მთელმა ჩვენმა საზოგადოებრივობამ, ყველამ, ვისთვისაც ძვირფასია მშობლიური ხალხის ბედი და მოსავალი. დღეს „კომუნისტის“ სტუმარია პოეტი შანსულ ჩარკვიანი...

— შევიტყვეთ, რომ ახალქალაქში ყოფილხართ. რა ხდება, იქ მაინც თუ სიმშვიდეა?

— დღეს საქართველოში არსად სიმშვიდე არ არის, უჭირს საქართველოს, ძალიან უჭირს, ასე თავისი ისტორიის მანძილზე იშვიათად თუ გასჭირვებია, მაგრამ ერთი კია, ამ ტკივილების მომყენებელი თავს ვერ ნიმბავს, ეს ამ ქარად ჩახს ცივილიზებული მსოფლიოს წინაშე.

კარგა ხანია ხალხმა ამ ძალას „მესამე ძალა“ დაარქვა და სანამ ეს ძალა იარსებებს, ქართველებივით გაუჭირდებათ რუსებსაც და სომხებსაც, უკრაინელებსაც და ესტონელებსაც, საბჭოთა კავშირში შემავალ ყველა ერს და, თქვენ ნეთის გატანა უნდა ვიცოდეთო. მე ეს წერილი ისე გამეხარდა, რომ ახალგაზრდების ჩხუბი კინკლაობად ჩავთვალე, ისე კი, რა თქმა უნდა, მეტი დაკვირვება გვმართებს ყველს, დღეს ხომ განსაკუთრებით მოჩერებულნი არიან როდის შეგვეშლება. რუსულ პრესაში (საკავშირო ვგულისხმობ) იმასაც კი არ ამბობენ სოხუმის ტრაგედიაში ვინაა დამნაშავე, ვინ ვის დაესხა თავს, ვინაა ხელმძღვანელი, ვინ მეტი ხარალი განიცადა, ვინ დაეჩეგა ქართველს, რომ „ფერხთან“ მოუწყობდა. ასე რომ, ფხიზლად ვიყოთ და, რაც მთავარია, ერთად ვიყოთ, ვიცოდეთ ვინაა ჩვენი მეგობარი და ვინ კიდევ...

— თვითონ აჭარიდან ჩამოსულები როგორ გრძნობენ თავს, აქვთ თუ არა პრეტენზიები?

— პრეტენზიები არა აქვთ, სტუმრებივით არიან, ესეც იღმანაა ქართველი კაცისა, თავის მშობელ მიწაზე სტუმრისეთისა.

ვისაც ეს ეგონა, ეს ალბათ ეგონა, ეს ალბათ ეგონა, ეს ალბათ